

Številka: 84200-1/2009/5

Datum: 23. 7. 2009

**VLADA
REPUBLIKE SLOVENIJE**

**DRŽAVNI NAČRT ZAŠČITE IN
REŠEVANJA OB NESREČI ZRAKOPLOVA**

(dopolnjena verzija 4.1 – september 2010)

KAZALO

1	NESREČA ZRAKOPLOVA	5
1.1	Uvod.....	5
1.2	Zračni promet v RS.....	5
1.3	Letališča in vzletišča.....	7
1.4	Nadzorovane cone (CTR) letališč v RS.....	9
1.5	Splošno o nevarnosti nesreč zrakoplovov v RS.....	10
1.6	Značilnosti nesreče zrakoplova.....	11
1.7	Varnost zračnega prometa v RS.....	12
1.8	Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka nesreče zrakoplova v RS.....	12
1.9	Verjetnost nastanka verižne nesreče.....	14
1.10	Sklepne ugotovitve.....	14
2	OBSEG NAČRTOVANJA	16
2.1	Temeljne ravni načrtovanja.....	16
2.2	Temeljna načela ZRP.....	17
3	KONCEPT ZRP ZRAKOPLOVA V SILI OZIROMA OB NESREČI ZRAKOPLOVA	18
3.1	Temeljne podmene načrta.....	18
3.2	Zamisel izvedbe ZRP.....	19
3.3	Uporaba načrta.....	21
4	SILE, SREDSTVA IN VIRI ZA IZVAJANJE NAČRTA	22
4.1	Pregled organov in organizacij, ki lahko sodelujejo v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova večjega obsega.....	22
4.2	Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta.....	23
4.3	Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta.....	23
5	OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE	24
5.1	Opazovanje.....	24
5.2	Obveščanje pristojnih organov in služb na državni ravni.....	24
5.3	Obveščanje javnosti.....	27
5.4	Obveščanje drugih držav in mednarodnih organizacij.....	29
5.5	Alarmiranje.....	29
6	AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV	30
6.1	Aktiviranje državnih organov vodenja CZ in njihovih strokovnih služb.....	30
6.2	Aktiviranje državnih sil in sredstev za ZRP.....	30
6.3	Zagotavljanje pomoči v materialnih in finančnih sredstvih.....	32
6.4	Mednarodna pomoč.....	32
7	UPRAVLJANJE IN VODENJE	33
7.1	Državni organi in njihove naloge.....	33
7.2	Operativno vodenje.....	37
7.3	Organizacija zvez.....	38
8	UKREPI IN NALOGE ZRP	40
8.1	Ukrepi ZRP.....	40
8.2	Naloge ZRP.....	42
9	OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA	46
10	RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV	47
10.1	Pomen pojmov.....	47
10.2	Razlaga okrajšav.....	48
11	SEZNAM PRILOG IN DODATKOV	50
11.1	Skupne priloge.....	50
11.2	Posebne priloge.....	50
11.3	Skupni dodatki.....	51
11.4	Posebni dodatki.....	51

Državni načrt ZiR ob nesreči zrakoplova, verzija 4.0 je bil avgusta 2010 dopolnjen z naslednjimi dopolnitvami:

ZAP. ŠT.	DOPOLNJENO/AŽURIRANO (POGLAVJE, TOČKA)	DATUM
1.	Verzija 4.0 je dopolnjena na 4.1	avgust 2010
2.	V poglavju 1.1. »Uvod« je bila upoštevana sprememba Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ter Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč.	
3.	V načrtu so bile dopolnjene in ažurirane tabele 1, 2, 3, 4, 5, 6 in 7 ter shemi 2 in 3, 5 pa je bila brisana. Skladno s tem, je bil dopolnjen tudi tekst v načrtu	
4.	V poglavju 1.8 »Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka nesreče zrakoplova v RS«, je v »Potresni ogroženosti« dodano, da se v primeru poškodovanosti mednarodnih letališč ali mešanega letališča v RS, promet zrakoplovov preusmeri na druga sosednja letališča v RS ali v sosednje države.	
5.	V poglavju 1.8 je pri Terorizmu in drugih oblikah množičnega nasilja dodan Državni načrt ZiR ob uporabi orožij ali sredstev za množično uničevanje v teroristične namene oziroma terorističnem napadu s klasičnimi sredstvi, verzija 4.0.	
6.	V poglavju 3.1 »Temeljne podmene načrta« je v 3. točki pri zrakoplovu v sili dodana še ena alineja in sicer zrakoplov z okvaro oziroma težavo, kar bi pomenilo problem za varen pristanek ali polet.	
7.	V poglavju 3.1 »Temeljne podmene načrta« v 8. točki, v poglavju 3.2 »Zamisel izvedbe ZRP« v 2. in 3. točki ter v poglavju 8.2 »Naloge ZRP« je spremenjena številka dodatka, enako tudi dodatek v poglavju 5.2 »Obveščanje pristojnih organov in služb na državni ravni«	
8.	V poglavju 3.3. »Uporaba načrta« je v drugem odstavku dodana nova alineja (posamezni obratni načrti).	
9.	V naslovu poglavja 4.1 »Pregled organov in organizacij, ki sodelujejo pri nesreči zrakoplova večjega obsega« je dodan zrakoplov v sili ter pri Ministrstvu za obrambo (URSZR, IRSVNDN in SV).	
10.	V poglavju 5.2 »Obveščanje pristojnih organov in služb na državni ravni« je v primeru zrakoplova v sili dodan še ARSO, v primeru nesreče pa NCKU in prevoznik.	
11.	V poglavju 5.3 »Obveščanje javnosti« in 8.2 »Naloge ZRP, pomoč ogroženim in prizadetim svojcem oziroma prebivalcem« se črta stavek, ki določa, da se mora informacijski center ustanoviti, če je umrlo ali se težje poškodovalo 12 ali več oseb. Dodano pa je, da URSZR »po potrebi« ustanovi informacijski center.	
12.	V poglavju 6.3 »Zagotavljanje pomoči v materialnih in finančnih sredstvih« se v prvem odstavku črta minister za obrambo.	
13.	Naloga Ministrstva za zdravje, v poglavju 7.1 »Državni organi in njihove naloge«, zapisana v drugi alineji, se črta. V tem poglavju je dodano Ministrstvo za javno upravo in njegove naloge.	
14.	Med ukrepi ZRP se v poglavju 8.1. »Ukrepi ZRP« doda še prostorski, urbanistični in drugi tehnični ukrepi.	
15.	Dopolnjena je razlaga okrajšave UTC, v poglavju 10.2. »Razlaga okrajšav«.	
16.	Na novo so določene in oštevilčene vse priloge in dodatki.	
17.	Verzija 4.1 ažurirana. Bistvena sprememba je prenos nalog iz Ministrstva za infrastrukturo in prostor na Agencijo za civilno letalstvo (CAA)	maj 2014
18.	V poglavju 1.1. so bile ažurirane zakonske podlage.	
19.	Ažuriran je tekst in tabele v poglavju 1.2 ,1.3 in 1.5. V 1.8 je ažurirana točka prevoz nevarnega blaga. V poglavju 1.9 je dodana med verižne nesreče še prometna nesreča	
20.	V poglavju 2.1 je dodana preglednica št. 2 Obveznosti nosilcev načrtovanje ob nesreči zrakoplova, ki je izdelana na osnovi ocene ogroženosti. Navedena izjema pri izdelavi celotnega načrta in sicer tudi regije, ki so razvrščene v tretji razred ogroženosti izdelajo celotni načrt zaščite in reševanja.	

21.	V poglavju 3.1 je dodana točka 7. V 8. točki pa je sprememba in sicer CORS v vseh primerih (nesreča zrakoplova manjšega in večjega obsega) obvešča SPLIN. Ne obvešča se več Letalske zveze Slovenije ob nesreči manjšega obsega(v skladu z Uredbo (EU) št. 996/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20.10.2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu).	
22.	V poglavju 3.2 v točki 2 in 3 se v tretjem odstavku namesto "naloge iskanja pogrešanih oseb" navede "naloge iskanja pogrešanega zrakoplova" , usmerja in usklajuje ga CAA (v skladu s pristojnostmi) in "iskanje pogrešanih oseb" - iskanje vodi policija".	
23.	V poglavju 4.1 "Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz državne pristojnosti, so ministrstva usklajena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije. Ažurirana so imena drugih organizacij.	
24.	V poglavju 5.2 dodana CAA, dopolnjeni shemi 2 in 3. Ažurirani letališki center za koordinacijo reševanja, ZOC in OKC UPS GPU. V 5.3 dodana vloga CAA pri obveščanju širše javnosti in s tem povezana vloga štaba CZRS in UKOM. V 5.4 vloga CAA pri obveščanju drugih držav in mednarodnih organizacij, kjer je sprememba pri obveščanju države prevoznika. Sedaj obvešča CAA državo operaterja in namesto države oblikovalke zrakoplova obvešča državo načrtovanja zrakoplova.	
25.	V poglavju 6.2 je ažuriran postopek aktiviranja SV.	
26.	V poglavju 7.1 "Organi in njihove naloge" so ažurirane naloge tistih ministrstev, katerih pristojnosti so se spremenila. V 7.2 je ažuriran protokol operativnega vodenja SV v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči na mešanem Letališču Cerklje ob Krki. Izbrisane pa so tudi intervencijske enote prevoznika ob nesreči z nevarnim blagom (prevoznik posreduje vse informacije o prevozu nevarnega blaga, posadka pa opravi aktivnosti po "check listi" v primeru nesreče). Posodobljeno poglavje 7.3. Organizacija zvez.	
27.	V poglavju 11.2 "Seznam krastic" so ažurirane kratice.	
28.	V poglavju 12.1 in 12.3 so ažurirane skupne priloge in skupni dodatki. V 11.4 sta črtana D - 702 in D - 703, ker so te vsebine zajete v Operativne priročniku prevoznika.	

1 NESREČA ZRAKOPLOVA

1.1 Uvod

Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova, verzija 4.0 je spremenjena verzija državnega načrta zaščite in reševanja ob letalski nesreči, verzija 3.0, ki ga je Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR) izdelala leta 2004.

Državni načrt je izdelan na podlagi Državne ocene ogroženosti ob nesreči zrakoplova, marec 2009, Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06-UPB-1 in 97/10), Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12), Uredbo o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09 in 23/11), Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/2010 – uradno prečiščeno besedilo/ZLet-UPB4), Zakona o zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa (Uradni list RS, št. 30/2006-UPB1, 109/2009, 62/2010-ZLet-C, 18/2011-ZUKN-A), Zakona o prevozu nevarnega blaga (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo), Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09 in 23/11), Uredbe o načinu izvajanja nadzora zračnega prostora (Uradni list RS, št. 29/04), Uredbe o preiskovanju letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov (Uradni list RS, št. 72/03 in 110/05), Pravilnika o logistični podpori preiskovalnemu organu (Uradni list RS, št. 26/07 in 25/2013), Pravilnika o preiskovanju letalskih nesreč vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 53/10), Uredbe (EU) št. 996/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20.10.2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu ter razveljavitvi Direktive 94/56/ES (UL L 295, 12.11.2010, str. 35-50) in drugih izvedbenih predpisov.

Državni načrt je izdelan zaradi spremenjene ocene ogroženosti, spremembe razpoložljivih sil in sredstev za zaščito, reševanje in pomoč, novih ugotovitev po vaji »Letalska nesreča 2005« in po preteku petih let od izdelave Državnega načrta zaščite in reševanja ob letalski nesreči, verzija 3.0.

1.2 Zračni promet v RS

Zračni prostor RS obsega zračni prostor nad kopnim ter obalnim morjem in notranjimi vodami, ki so pod suverenostjo RS.

Število preletov skozi slovenski zračni prostor je naraščalo do leta 2012, v letu 2013 pa je opazen manjši padec prometa. Zračni promet v RS je izrazito sezonski, kar pomeni, da je v poletni sezoni za 50 % več prometa kot v zimski sezoni. Pri razdelitvi prometa po dnevih je treba upoštevati, da se razlikuje v poletni (največ sobota) in v zimski sezoni (največ četrtek). Povprečno velja, da je največ prometa v času med 9.00 in 12.00 UTC, sicer pa se razlikuje glede na dan v tednu in glede na premikanje ure marca in oktobra. Maksimalno število preletov (IFR operacij) na dan v letu 2012 je bilo 1.263.

Število operacij v zračnem prostoru (letov), v katerem Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o., opravlja storitev kontrole zračnega prometa:

leto	Število operacij zrakoplova	leto	Število operacij zrakoplova
2004	163.200	2009	227.114
2005	188.000	2010	242.942
2006	194.833	2011	267.504
2007	225.448	2012	268.037
2008	242.147	2013	252.414

Tabela 1: Število operacij (število letov) zrakoplovov v letih od 2001 do 2013 na ozemlju RS (Vir: Letna poročila, Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o.)

Javni promet potnikov na slovenskih letališčih se je od leta 2008 povečeval. Po letu 2008, ko je nastopila gospodarska kriza pa nekoliko upada.

Največji promet je na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana. Precej manj zrakoplovov je pristalo ali vzletelo na Letališču Portorož in na Letališču Edvarda Rusjana Maribor. Na Letališču Cerklje ob Krki je promet časa krize večji kot na zgoraj omenjenih dveh letališčih, vendar velik delež odpade na vojaško letenje zrakoplovov RS, in na vojaško letenje zrakoplovov NATO in na športno letenje civilnih zrakoplovov. Večina operacij se izvaja v dopoldanskem času ob delavnikih. S prehodom v višjo kategorijo letališča (predvidoma v letu 2014) pa bo obratovalni čas letališča daljši.

leto	Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana	Letališče Edvarda Rusjana Maribor	Letališče Portorož	Letališče Cerklje ob Krki
2004	35.502	4116	8576	/
2005	37.767	6408	7855	/
2006	40.991	5432	5775	5000
2007	46.517	4018	6907	8500
2008	47.926	4514	6912	9200
2009	45.492	2330	14.219	12.607
2010	42.569	3510	10.306	15.200
2011	39.267	1958	10.318	18.400
2012	35.019	2149	14.970	15.700

Tabela 2: Število operacij zrakoplovov v letih od 2004 do 2012 na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališču Edvarda Rusjana Maribor, Letališču Portorož in Letališču Cerklje ob Krki (Vir: Aerodrom Maribor d.o.o., Aerodrom Ljubljana d.d., Aerodrom Portorož d.o.o., 2009 in Poveljstvo sil Slovenska vojska (PS SV))

Število prepeljanih potnikov	2009	2010	2011	2012
Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana	1.433.855	1.388.651	1.369.485	1.198.911
Letališče Edvarda Rusjana Maribor		20.660	4965	3934
Letališče Portorož	17.784	16.446	23.262	22.532
Letališče Cerklje ob Krki	/	/	/	/

Tabela 3: Število prepeljanih potnikov v letih od 2009 do 2012 na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališču Edvarda Rusjana Maribor, Letališču Portorož in Letališču Cerklje ob Krki (Vir: Aerodrom Maribor d.o.o., Aerodrom Ljubljana d.d., Aerodrom Portorož d.o.o., in PS SV)

Največ prepeljanih potnikov beleži Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, sledita Letališče Portorož in Letališče Edvarda Rusjana Maribor, na katerih je število prepeljanih potnikov bistveno manjše.

Največ tovora se prepelje na Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana in Edvarda Rusjana Maribor, nekaj ton tovora tudi na Letališče Cerklje ob Krki. V letu 2007 se je močno povečal blagovni promet na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana. Posledica 36 % povečanja je bila zaradi odprtja večjega števila novih tovornih linij. V letu 2008 pa je promet na tem letališču padel za slabih 30 %. V letu 2009 se je količina prepeljanega tovora na obeh letališčih, na letališču Jožeta Pučnika Ljubljana in na letališču Edvarda Rusjana Maribor, povečal, ne glede na recesijo v gospodarstvu. Količina prepeljanega tovora na letališču Jožeta Pučnika Ljubljana se je povečala tudi v letu 2010 in 2011, na letališču Edvarda Rusjana Maribor pa je količina prepeljanega tovora v letu 2010 podvojila, nato pa, nato pa v letu 2011 zmanjšala na tretjino.

leto	Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana	Letališče Edvarda Rusjana Maribor
2004	6.330.300	641.201
2005	6.130.200	37.695
2006	8.900.500	2551
2007	14.021.400	/
2008	9.977.100	46.822
2009	14.333.100	157.637
2010	17.310.000	339.920
2011	19.659.000	112.559
2012	17.031.000	/

Tabela 4: Količina (kg) tovora, ki je bil pripeljan na Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana in Letališče Edvarda Rusjana Maribor v letih od 2004 do 2012 (Vir: Aerodrom Ljubljana d.d. in Aerodrom Maribor, d.o.o.)

1.3 Letališča in vzletišča

Letališča so lahko civilna, vojaška ali mešana. Med civilnimi letališči ločimo javna letališča in letališča za lastne potrebe. Letališča, ki so namenjena za mednarodni promet so mednarodna letališča. Na območju RS je evidentiranih 16 javnih letališč in heliport (vir: spletna stran KZPS, <http://www.sloveniacontrol.si/acrobat/aip/Operations/2013-06-11/html/index-en-GB.html>, citirano 17.9.2013):

- Letališče Ajdovščina,
- Letališče Bovec,
- Letališče Celje,
- Letališče Divača,
- Letališče Lesce,
- Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana,
- Letališče Edvarda Rusjana Maribor,
- Letališče Ptuj
- Letališče Cerklje ob Krki
- Letališče Murska Sobota,
- Letališče Novo mesto,
- Letališče Portorož,
- Letališče Postojna,
- Letališče Slovenj Gradec in
- Letališče Šoštanj
- Letališče Slovenske Konjice
- Heliport UKC Ljubljana

Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana, Edvarda Rusjana Maribor, Portorož in Cerklje ob Krki so infrastrukturni objekti državnega pomena.

Letališča Ajdovščina, Bovec, Celje, Divača, Lesce, Ptuj, Murska Sobota, Novo mesto, Postojna, Slovenj Gradec in Šoštanj, Slovenske Konjice so infrastrukturni objekti lokalnega pomena.

Glede na namen rabe je Letališče Cerklje ob Krki vojaško-civilno oziroma mešano letališče, druga letališča pa so civilna letališča.

V RS so od 16 javnih letališč tri letališča evidentirana za mednarodni promet, eno letališče je mešano in 12 letališč, ki so namenjena predvsem športnim aktivnostim. Poleg javnih letališč je v RS še 31 vzletišč.

• Mednarodna letališča

Na območju RS so skladno s predpisi Mednarodne organizacije za civilno letalstvo (ICAO) evidentirana tri letališča za mednarodni promet in sicer Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališče Edvarda Rusjana Maribor in Letališče Portorož.

Upravljavci mednarodnih letališč v RS so:

- na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana je upravljavec Aerodrom Ljubljana, d.d.,
- na Letališču Edvarda Rusjana Maribor je upravljavec Aerodrom Maribor, d.o.o. in
- na Letališču Portorož ja upravljavec Aerodrom Portorož, d.o.o.

MEDNARODNO LETALIŠČE	max. teža (kg) zrakoplova	št. potnikov	tovor (kg)	gorivo (kg)
Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana	450.000 590.000*	539 853*	132.000	193.000 260.000*
Letališče Edvarda Rusjana Maribor	200.000	200	30.000	74.000
Letališče Portorož	38.102	94		11.728

* podatki veljajo za zrakoplov A380, ki bi lahko pristal le izjemoma

Tabela 5: Zmogljivosti mednarodnih letališč v RS (Vir: Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališče Edvarda Rusjana Maribor in Letališče Portorož d.o.o., 2009, 2013)

• Mešano Letališče Cerklje ob Krki

Glede na namen rabe je Letališče Cerklje ob Krki (Circle of 5NM centered on point 45° 54' 00" N 015° 31' 49" E from point 45° 50' 18" N 015° 36' 41" E, along FIR BDRY Slovenia/Croatia to the point 45° 49' 29" N 015° 28' 40" E) vojaško-civilno oziroma mešano letališče, usposobljeno za promet vojaških in civilnih zračnih plovil in hkrati tudi letalska baza SV. Na njem je stalno nameščena glavna letalskih enot. Je javno letališče v lasti Ministrstva za obrambo (MO) in sicer v pogojih VFR VI. reševalno gasilsko kategorije. Trenutno deluje v IV. reševalno gasilski kategoriji. Trenutne spremembe oziroma omejitve so objavljene v NOTAM. Letališče je referenčne kode »4C«. Dolžina asfaltne vzletno-pristajalne steze je 2.420 m in širine 45 m. Vzoredno poteka tudi travnata vzletno-pristajalna steza, ki se nahaja 50 m severno od asfaltne steze z dolžino 2.000 m in širino 48 m.

Letališče je zaprtega tipa, vendar lahko ob predhodni najavi na njem pristane katerikoli zrakoplov splošne kategorije. Letališče uporablja tudi Javni gospodarski zavod Letalski center Cerklje ob Krki na osnovi in pod pogoji sklenjene pogodbe z MO. Pristajanje in vzletanje ponoči za enkrat ni mogoče. Skladno s trenutno referenčno kodo letališča in trenutno reševalno gasilsko kategorijo je dovoljeno vzletanje in pristajanje zrakoplovov največje dolžine do 24 m in širine trupa do 4 m. V času odprtosti letališča je zagotovljena gasilsko reševalna služba.

Največjo oviro v nadzorovani coni (CTR) letališča predstavlja cona prepovedanega letenja okoli Nuklearne elektrarne Krško (NEK). Prepovedana cona ima obliko valja s središčem na geografskih koordinatah 45° 56' 17,56" N, 015° 30' 55,04" E in polmerom 1 km (vir: KZPS, Navigation Warnings, <http://www.sloveniacontrol.si>, citirano 19.9.2013).

Upravljavec mešanega letališča Cerklje ob Krki je 15. polk vojaškega letalstva (15. PVL) Cerklje ob Krki.

• Druga javna letališča

V RS imamo poleg treh javnih letališč (Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališče Edvarda Rusjana Maribor in Letališče Portorož) ter enega mešanega letališča še 12 javnih letališč, ki so večinoma namenjena športnim aktivnostim in imajo večinoma travnato vzletno - pristajalno stezo. Izjemi sta le Letališči Slovenj Gradec in Velenje, ki imata asfaltno vzletno-pristajalno stezo. Občasno se mednarodni promet lahko, v skladu z zakonom o letalstvu, izvaja tudi na drugih javnih letališčih.

- Vzletišča**

V RS imamo enainštirideset (31) vzletišč. Vzletišča so namenjena za vzletanje in pristajanje letal splošne in posebne kategorije.

1.4 Nadzorovane cone (CTR) letališč v RS

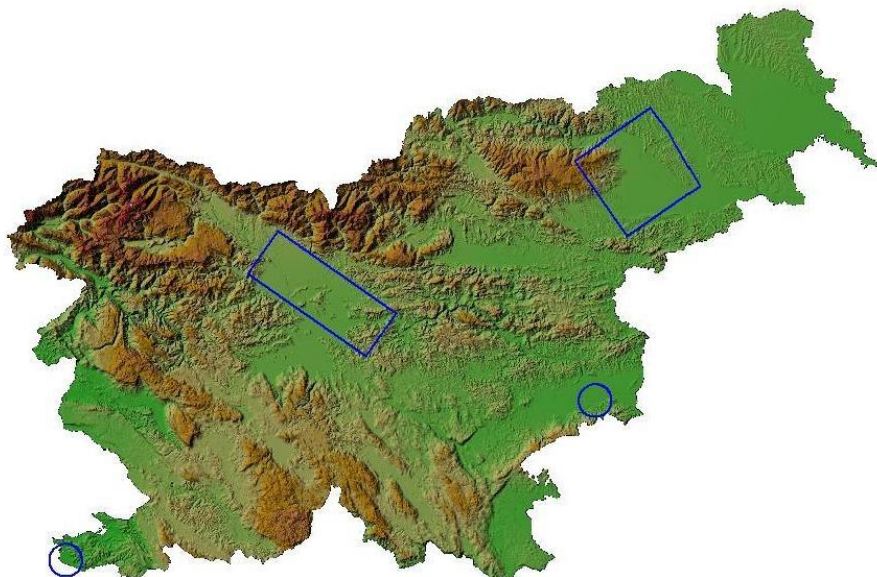
Na območju RS so tri mednarodna letališča in eno mešano letališče, okrog katerih se razprostirajo nadzorovane cone (CTR)

nadzorovana cona (CTR) letališča v RS	št. prebivalcev	št. objektov	velikost območja (km ²)	velikost območja (%)
Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana	197.556	81.497	613 km ²	3%
Letališče Edvarda Rusjana Maribor	185.093	97.404	664 km ²	3,2%
Letališče Portorož	9.951	5.659	67 km ²	0,3%
Letališče Cerklje ob Krki	4.872	6.612	67 km ²	0,3%
vse nadzorovane cone (CTR) letališč v RS	397.472	191.172	1.411 km ²	7%
RS	2.039.399	1.231.553	20.273 km ²	100%

Tabela 6: Število prebivalcev, objektov, ter velikost območja nadzorovanih con (CTR) letališč v RS (Vir: GIS Ujme, 2009)

Nadzorovana cona (CTR) letališč v RS	Izpostave URSZR	Občine
Nadzorovana cona (CTR) Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana	Izpostava URSZR Kranj	Cerklje na Gorenjskem, Kranj, Naklo, Preddvor, Šenčur in Škofja Loka
	Izpostava URSZR Ljubljana	Dol pri Ljubljani, Domžale, Kamnik, Komenda, Litija, Ljubljana, Lukovica, Medvode, Mengeš, Moravče, Trzin, Vodice IN Šmartno pri Litiji
Nadzorovana cona (CTR) Letališče Edvarda Rusjana Maribor	Izpostava URSZR Maribor	Duplek, Hoče-Slivnica, Lenart v Slovenskih Goricah, Makole, Maribor, Miklavž na Dravskem Polju, Pesnica, Rače-Fram, Ruše, Slovenska Bistrica in Starše
	Izpostava URSZR Ptuj	Hajdina, Kidričevo, Majšperk, Destričnik in Ptuj
Letališče Portorož	Izpostava URSZR Koper	Izola, Piran in Koper
Letališče Cerklje ob Krki	Izpostava URSZR Brežice	Brežice, Krško in Kostanjevica na Krki

Tabela 7: Izpostave URSZR in občine, ki se nahajajo na območju nadzorovanih con (CTR) letališč ((Vir: GIS Ujme, 2013)

Slika 1: Nadzorovane cone (CTR) treh mednarodnih letališč in mešanega Letališča Cerklje ob Krki (Vir: GIS Ujme, 2009)

Kar 85 % nesreč zrakoplovov se zgodi pri vzletanju in pristajanju zrakoplovov, torej na območju nadzorovanih con (CTR), kar pomeni, da:

- okrog 20 % slovenskega prebivalstva živi na območju nadzorovanih con (CTR),
- nadzorovane cone (CTR) zavzemajo približno 7 % celotnega slovenskega ozemlja in
- 15 % vseh objektov v RS je na območju nadzorovanih con (CTR).

Ker se večina nesreč zrakoplovov pripeti na letališčih ali v njihovi neposredni bližini, predvsem pri vzletanju in pristajanju, so v RS najbolj ogroženi prebivalci, ki živijo na območju nadzorovanih con (CTR) Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališča Edvarda Rusjana Maribor, Letališča Portorož in Letališča Cerklje ob Krki.

1.5 Splošno o nevarnosti nesreč zrakoplovov v RS

Delež letalskega potniškega prometa v mednarodnem pomenu znaša okoli 15 %. Analize nesreč zrakoplovov kažejo, da se večina vseh nesreč zrakoplovov zgodi na letališčih ali v njihovi neposredni bližini, predvsem pri vzletanju in pristajanju. Zato morajo imeti letališča izdelane svoje operativne načrte, ki zagotavljajo takojšen odziv na vse vrste nevarnosti in druge neobičajne razmere, da bi tako zmanjšali možnost nesreče in obseg osebne ali druge škode na letališču.

Možne žrtve nesreč zrakoplovov niso samo potniki zrakoplovov in posadka, ampak tudi ljudje in živali, na območju, kjer pride do nesreč zrakoplovov. Posledice nesreče, neposredne in posredne, prizadenejo tudi svojce žrtev, člane reševalnih ekip, kulturno dediščino, okolje, infrastrukturo in podobno.

Glede na velikost zrakoplova, ki pristajajo na mednarodnih letališčih v RS, lahko pričakujemo **nesreče zrakoplovov večjega obsega** na območju Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališča Edvarda Rusjana Maribor in Letališča Portorož. Ker tudi na Letališču Cerklje ob Krki pristajajo in vzletajo zrakoplovi večje vzletne mase kot 5.700 kg, lahko tudi na tem letališču pričakujemo nesreče večjega obsega.

Ker se večina nesreč zrakoplovov pripeti na letališčih ali v njihovi neposredni bližini, predvsem pri vzletanju in pristajanju, so v RS najbolj ogroženi tisti prebivalci, ki živijo na območju nadzorovanih con (CTR) mednarodnih letališč in mešanega Letališča Cerklje ob Krki. Poleg tega je na območju nadzorovane cone (CTR) mednarodnega Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana in Letališča Edvarda Rusjana Maribor, glede na slovensko povprečje, tu gostota prebivalcev večja.

Zaradi številnih zračnih poti preko slovenskega zračnega prostora lahko na celotnem ozemlju RS pričakujemo tako nesreče zrakoplovov **manjšega kot tudi večjega obsega**. Poleg tega v zračnem prostoru RS in na njenem ozemlju ne moremo izključiti velikih nesreč zrakoplovov, v kateri bi bili udeleženi dva velika zrakoplova. V takih primerih bi lahko bilo prizadetih okrog 800 oseb na krovu zrakoplova in večje območje na zemlji. Zaradi številnih zračnih poti, ki prepletajo zračni prostor RS, je s stališča nesreče zrakoplova ogrožen ves slovenski prostor, vendar je verjetnost takega dogodka zelo majhna.

Tudi druga letališča in večja registrirana vzletišča, na katerih vzletajo in pristajajo manjši športni zrakoplovi, lahko pomenijo možno potencialno nevarnost za nesrečo zrakoplovov, predvsem manjšega obsega.

Večjih nesreč v RS v zadnjih 20 letih ni bilo. Večina nesreč, ki se pripetijo v RS, so nesreče manjšega obsega med katere sodijo predvsem nesreče manjših letal, jadralnih letal, zmajarjev, padalcev, jadralnih padalcev, ultralahkih letal in balonov.

nesreče v zračnem prometu	2005	2006	2007	2008	2009
nesreče manjših letal (do 4 sedeži), jadralnih letal in helikopterjev	1	1	5	4	5
nesreče zmajarjev, padalcev, jadralnih padalcev, ultralahkih letal in balonov	33	64	45	54	51
drugo	0	0	0	1	1
število mrtvih	3	2	0	2	7
število poškodovanih	13	2	0	2	18

Tabela 8: Nesreče v zračnem prometu v RS v obdobju od 2005 – 2009 (Vir: URSZR, SPIN)

Z razvojem in širitvijo letalskega prometa se je povečala tudi njegova ranljivost, posebej zato, ker mnogi dejavniki nesreč izvirajo iz družbenih in gospodarskih odnosov. Politični spori se odražajo v terorističnih napadih na zrakoplovih »nasprotne strani«, gospodarski pritiski pa v iskanju prihrankov na različnih koncih. Pri tem varnost ni izjema.

1.6 Značilnosti nesreče zrakoplova

Za nesrečo zrakoplova je značilno, da:

- se običajno zgodi brez opozorila, nenadno in nepričakovano,
- so pogosto žrtve nesreče vsi potniki in člani posadke,
- se lahko pripeti na krajih, ki niso takoj ali zlahka dostopni in
- so lahko žrtve tudi prebivalci, če zrakoplov pade na naseljeno območje.

Glavni vzroki nesreč zrakoplovov so predvsem:

- tehnični in drugi vzroki (napaka motorja ali konstrukcije zrakoplova, izguba nadzora nad zrakoplovom, napaka kontrole zračnega prometa, človeški in drugi dejavniki),
- naravne in druge nesreče (neugodne vremenske razmere, požar, nesreče pri prevozu nevarnega blaga) in
- teroristični napadi in druge oblike množičnega nasilja.

Nesreče zrakoplovov lahko delimo glede na:

- **vrsto zrakoplova:** nesreča potniškega, tovornega ali vojaškega zrakoplova,
- **kraj nesreče:**
 - nesreča zrakoplova na naseljeno območje,
 - nesreča zrakoplova na težko dostopnem terenu,
 - nesreča zrakoplova na vodnih površinah,
 - nesreča zrakoplova na območju letališča,
- **posledice nesreče:**
 - žrtve,
 - uničen ali poškodovan zrakoplov, infrastruktura, stavbe in kulturna dediščina ter
 - vpliv na okolje.

1.7 Varnost zračnega prometa v RS

Slovenija je članica različnih mednarodnih in drugih organizacij:

- Evropske unije (EU),
- Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO),
- Evropske konference civilnega letalstva (ECAC),
- Evropske organizacije za varnost zračne plovbe (EUROCONTROL) in
- Organizacije severnoatlantske pogodbe (NATO).

Naštete organizacije skrbijo za izdelavo in predloge ustrezne zakonodaje ter priporočil za izvajanje varnega zračnega prometa. Evropska komisija na predlog posameznih organizacij izdaja predpise za povečanje varnosti v zračnem prometu. Članstvo v teh organizacijah nalaga RS, da upošteva letalske standarde, priporočila in usmeritve, pa tudi zahteve in priporočila v prometni politiki. Zlasti je nujno potrebno tekoče usklajevanje normativnih rešitev z mednarodnimi zahtevami in priporočili, ki jih izdajajo te organizacije.

1.8 Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka nesreče zrakoplova v RS

• Geografske značilnosti RS

Slovenija leži na prehodnem ozemlju, kjer se stikajo štiri velike naravne geografske enote srednje in južne Evrope, Alpe, Dinarsko gorovje, Sredozemlje in Panonska kotlina. Bližina Kamniško-Savinjskih Alp, Pohorja in Gorjancev ne pomeni ovire za varno pristajanje in vzletanje zrakoplovov na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališču Edvarda Rusjana Maribor in Letališču Cerklje ob Krki medtem, ko Jadransko morje lahko predstavlja oviro pri pristajanju in vzletanju na Letališču Portorož, predvsem v primeru neugodnih vremenskih razmer (megla, burja). Vsa tri mednarodna letališča in Letališče Cerklje ob Krki imajo v bližini večja naselja z industrijskimi conami, zato bi nesreča zrakoplova lahko ogrozila prebivalce teh naselij.

Ker je za RS značilna velika reliefna pestrost, to zagotovo pomeni oviro pri iskanju in reševanju zrakoplova ob nesreči zunaj letališča. Iskanje zrakoplova in reševanje je oteženo predvsem v slovenskem alpskem prostoru (območje Kamniško-Savinjskih in Julijskih Alp), na območju Pohorja, Kočevskega Roga, Gorjancev, v Trnovskem gozdu oziroma v nenaseljenih in slabo prehodnih predelih ter v primeru nesreče zrakoplova na vodnih površinah.

Poleg geografskih značilnosti RS je pomembna tudi strateška oziroma geopolitična lega, saj RS meji na štiri sosednje države z Republiko Avstrijo, Republiko Italijo, Republiko Madžarsko in Republiko Hrvaško. Letališče Portorož in Letališče Cerklje ob Krki sta v neposredni bližini sosednje države Republike Hrvaške.

• Vremenske razmere

Med pomembnejšimi vzroki za nesrečo zrakoplova so neugodne vremenske razmere, kot so neurje ob nevihtah, močni vetrovi, močno sneženje in gosta megla. Med neugodne vremenske razmere štejemo tudi **močne zaledenitve** v podhlajenih oblakih, **močno turbulenco** oziroma **vetrovno striženje** pri tleh.

Agencija RS za okolje (ARSO), Urad za meteorologijo, je pristojen za ustrezno spremljanje vremenskih razmer, kontrolo in obveščanje o meteoroloških pojavih ter informiranje pilotov in KZPS d.o.o. za zagotavljanje varnega zračnega prometa.

• Prevoz nevarnega blaga

Prevoz nevarnega blaga v zračnem prometu je prepovedan razen, če se opravlja v skladu z letalskimi predpisi, ki veljajo v RS in z mednarodnimi standardi in priporočenimi praksami ter tehničnimi navodili, ki jih izdaja ICAO.

Prevoz nevarnega blaga v letalskem prometu mora biti usklajen tako z dokumenti ICAO kot z zahtevami iz letalskih predpisov, ki veljajo v RS. Nevarno blago je razdeljeno v tri kategorije:

- snovi, ki so dovoljene za prevoz z zrakoplovi,
- snovi, za katere so potrebna posebna dovoljenja in
- snovi, za katere prevoz po zraku ni dovoljen.

Letalski prevoznik je, skladno z določbami predpisov, mednarodnih standardov in priporočenih praks, dolžan usposablјati letalsko osebje s področja prevoza nevarnega blaga. Letalski prevoznik, ki dejansko izvaja prevoz nevarnega blaga mora imeti to dejavnost opredeljeno v svojem Operativnem priročniku, ki kot obvezen sestavni del vključuje tudi program usposabljanja s področja prevoza nevarnega blaga in navodila za ukrepanje ob nesreči zrakoplova pri prevozu nevarnega blaga.

Za prevoz nevarnega blaga je potrebno dovoljenje CAA. S podatki o nevarnem blagu razpolagajo letalski prevozniki, ki izvajajo letenje v RS ali iz nje oziroma prelete preko slovenskega zračnega prostora.

Z zrakoplovom je prepovedan prevoz predmetov in snovi, ki so v tehničnih navodilih označeni kot prepovedani za prevoz v normalnih okoliščinah in okuženih živih živali razen izjem. Vojaške oborožitve in minsko eksplozivnih sredstev se ne sme prevažati po zraku, razen s posebnim dovoljenjem pristojnih organov in v skladu s predpisi, ki urejajo prevoz nevarnega blaga. Kadar je to potrebno in v interesu javnega reda in varnosti, lahko vlada prepove tudi prevažanje drugega posebnega blaga.

Pri prevozu radioaktivnih snovi veljajo posebni varnostni ukrepi in ker se prepelje zelo majhne količine teh snovi z zrakoplovi, je verjetnost nesreče pri prevozu teh snovi in resna ogroženost zdravlja udeležencev nesreče, reševalnih ekip in prebivalstva v okolici, zelo majhna.

Nevarno blago, ki se med prevozom razsuje ali razlije, mora prevoznik zavarovati, pobrati ali odstraniti oziroma dati na za to določen prostor ali na drug primeren način poskrbeti, da ni več nevarno, ter o tem obvestiti ReCO (112) ali policijo (113). Če nevarnega blaga, ki je izpadlo ali se razlilo, prevoznik ne more pobrati, odstraniti, dati na določen prostor ali kako drugače nevtralizirati, mora poklicati organizacijo, ki je pooblašena za reševanje z nevarnim blagom, da to stori na prevoznikove stroške.

- **Potresna ogroženost**

Ker spada ozemlje RS po številu in moči potresov med aktivnejše območje, lahko potres v določeni meri ogrozi tudi promet zrakoplovov. Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana in Letališče Cerklje ob Krki ležita na potresnem območju, kjer lahko pričakujemo potres VIII. stopnje po evropski potresni lestvici (EMS), medtem ko Letališči Edvarda Rusjana Maribor in Portorož ležita na območjih, kjer lahko pričakujemo potres VII. stopnje po EMS potresni lestvici. V primeru poškodovanosti mednarodnih letališč ali mešanega letališča v RS, se promet zrakoplovov preusmeri na druga sosednja letališča v RS ali v sosednje države.

- **Terorizem in druge oblike množičnega nasilja**

Nevarnost terorizma, vključno z uporabo radioloških, kemičnih in bioloških sredstev ter drugih oblik množičnega nasilja v sodobnih razmerah zahteva, da pristojni državni organi načrtujejo in izvajajo učinkovite preventivne ukrepe za hitro in učinkovito zaščito in reševanje ljudi in premoženja tudi v povezavi z drugimi državami. Za ukrepanje ob teh nevarnostih pa je treba ustrezno usposobiti in opremiti predvsem enote za hitre reševalne intervencije.

Pomembna dejavnost v civilnem letalstvu je varovanje, ki se odraža na področju letališč, letalskih prevoznikov in drugih. Varovanje zahteva izvajanje številnih ukrepov z namenom preprečevanja dejanj nezakonitega vmešavanja.

Temelj za izvajanje potrebnih ukrepov preprečevanja dejanj nezakonitega vmešavanja je izdelava varnostnih programov (letališki varnostni program, varnostni program letalskega prevoznika, varnostni program drugih subjektov). Na večini letališč obstaja tudi posebna varnostna komisija, ki sproti rešuje konkretna vprašanja s tega področja. Mednarodna letališča, letalski prevoznik in drugi subjekti imajo izdelane načrte sistema varovanja, ki temeljijo na izdelavi varnostnih dokumentov, usposabljanju zaposlenih, logističnih postopkih in izvajanja stalnih vaj.

Na letališčih izvajajo naloge varovanja policija, varnostne službe in drugi subjekti, ki so določeni z varnostnimi programi (letališki varnostni program, varnostni program letalskega prevoznika, varnostni program drugih subjektov). Naloge varovanja lahko izvaja tudi policija na krovu zrakoplova.

V primeru terorističnega napada se lahko aktivira tudi Državni načrt ZiR ob uporabi orožij ali sredstev za množično uničevanje v teroristične namene oziroma terorističnem napadu s klasičnimi sredstvi, verzija 4.0.

1.9 Verjetnost nastanka verižne nesreče

Ob nesrečah zrakoplovov po navadi pričakujemo večje število ranjenih in tudi veliko smrtnih žrtev. Število smrtnih žrtev se lahko poveča tudi zaradi možnih različnih verižnih nesreč, kot so:

- nesreča zrakoplova na naseljeno območje, ki lahko povzroči požare ali eksplozije ter tako ogrozi življenje ljudi in živali, prometne nesreče, poškodbe ali uničenje infrastrukture in kulturne dediščine ter
- nesreča zrakoplova z nevarnim blagom, ki lahko povzroči nenadzorovano uhajanje ali odtekanje nevarnega blaga v okolje in s tem nastanek požara ali eksplozije.

Veliko nevarnost lahko predstavljajo stacionarni viri nevarnih snovi na katere lahko pade zrakoplov. Karta stacionarnih virov nevarnih snovi na območju RS določa 40 virov manjšega in 24 virov večjega tveganja. Na območju nadzorovanih con (CTR) se nahaja 10 virov manjšega in pet virov večjega tveganja, od tega je na območju Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana sedem virov manjšega tveganja in dva vira večjega tveganja, na območju Letališča Edvarda Rusjana Maribor so trije viri manjšega in trije viri večjega tveganja, na območju Letališča Portorož in Letališča Cerklje ob Krki ni nobenega vira večjega ali manjšega vira tveganja.

V nadzorovani coni (CTR) Letališča Cerklje ob Krki predstavlja veliko nevarnost za nastanek verižne nesreče NEK, okrog katere je tudi prepovedana cona letenja.

1.10 Sklepne ugotovitve

Zrakoplovi so, glede na število prevoženih kilometrov, ena najvarnejših prevoznih sredstev, saj je verjetnost, da bo potnik umrl v nesreči zrakoplova, precej manjša, kot v avtomobilski nesreči. 85 % nesreč zrakoplovov se pripeti na letališčih ali v njihovi neposredni bližini, pri vzletih in pristankih zrakoplova. Poleg potnikov in posadke so možne žrtve nesreč zrakoplovov tudi ljudje in živali na zemlji ter poškodbe oziroma uničenje premoženja, infrastrukture, kulturne dediščine ter okolja.

Zaradi številnih zračnih poti, ki prepletajo zračni prostor RS, je s stališča nevarnosti nastanka nesreče zrakoplova ogrožen ves slovenski prostor, kar pomeni, da so na celotnem območju RS možne nesreče manjšega in večjega obsega. Večja verjetnost za nastanek nesreče zrakoplova večjega obsega je na vseh treh mednarodnih letališčih RS in na mešanem Letališču Cerklje ob Krki. Splošno velja, da je največ letalskega prometa na mednarodnih letališčih ob sobotah med 9.00 in 12.00 UTC. Na Letališču Cerklje ob Krki pa je največ prometa v dopoldanskem času med delavniki.

Najhujše posledice lahko povzročijo nesreče zrakoplovov:

- na območju nadzorovanih con (CTR) mednarodnih letališč in Letališča Cerklje ob Krki,
- na naseljenem območju,
- pri nesreči zrakoplova, ki prevažata nevarno blago in pri tem pride do nenadzorovanega uhajanja škodljivih snovi v okolje ali do požara oziroma eksplozije,
- na težko dostopnem terenu ter

- pri nesreči zrakoplova na vodnih površinah.

Zaradi posebnih varnostnih ukrepov in majhne količine prepeljanega nevarnega blaga, je verjetnost nesreče zrakoplova pri prevozu nevarnega blaga zelo majhna.

2 OBSEG NAČRTOVANJA

2.1 Temeljne ravni načrtovanja

Načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova izdelata:

- država, URSZR v sodelovanju z ministrstvi in drugimi pristojnimi organi,
- mednarodno Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališče Edvarda Rusjana Maribor in Letališče Portorož,
- mešano Letališče Cerklje ob Krki (možnosti nesreče zrakoplova večjega obsega in s tem večja stopnja ogroženosti okoliških prebivalcev) in
- občine, ki so na območju nadzorovanih con (CTR) mednarodnih letališč in mešanega Letališča Cerklje ob Krki (tabela 6 – Izpostave URSZR in občine v nadzorovanih conah (CTR)).

Obveznost izdelave načrta oziroma dela načrta zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova za posameznega nosilca načrtovanja je opredeljena glede na določen razred ogroženosti. Obveznosti nosilcev načrtovanja iz razpredelnice 2 predstavljajo minimalne zahteve. Vsak nosilec načrtovanja se lahko odloči tudi za večji obseg načrtovanja.

Razred ogroženosti	Stopnja ogroženosti nosilca načrtovanja	Obveznosti nosilcev načrtovanja
1	Majhna	Ni potrebno izdelati načrta zaščite in reševanja, dela načrta oziroma dokumentov za izvajanje določenih zaščitnih ukrepov ter določenih nalog ZRP
2	Srednja	Ni potrebno izdelati načrta zaščite in reševanja priporočljivo pa je pripraviti del načrta oziroma dokumente, v katerih je predvideno obveščanje in sodelovanje v primeru zrakoplova v sili
3	Velika	Potrebno je izdelati del načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente v katerih je predvideno obveščanje in sodelovanje v primeru zrakoplova v sili (iskanje pogrešanega zrakoplova) - za občine oziroma celotni načrt zaščite in reševanja za regije
4	Zelo velika 1	Potrebno je izdelati del načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente v katerih je predvideno obveščanje in sodelovanje v primeru zrakoplova v sili, priporočljivo pa je izdelati načrt zaščite in reševanja v celoti
5	Zelo velika 2	Potrebno je izdelati načrt zaščite in reševanja v celoti

Razpredelnica 2: Obveznosti nosilcev načrtovanja

Temeljni načrt je državni načrt, s katerim uskladijo načrte vsi nosilci načrtovanja. Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova se podrobneje razčleni v vseh regijah. Cel načrt izdelajo tudi regije, ki so uvrščene v tretji razred ogroženost, ker obstaja verjetnost, da pride do nesreče zrakoplova na področju celotne Slovenije. Verjetnost, da pride do nesreče zrakoplova je majhna, vendar so posledice velike. Načrti zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova morajo biti med različnimi nosilci načrtovanja medsebojno usklajeni.

Občine, ki se nahajajo na območju izven nadzorovanih con (CTR) mednarodnih Letališč Jožeta Pučnika Ljubljana, Edvarda Rusjana Maribor, Letališča Portorož ter mešanega Letališča Cerklje ob Krki, pripravijo le posamezne dele načrta zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova v katerih predvidijo obveščanje in sodelovanje v primeru zrakoplova v sili (iskanje pogrešanega zrakoplova).

Iskanje pogrešanega zrakoplova se izvaja z zrakoplovi policije in SV ter reševalnimi enotami in službami na zemlji.

Iskanje pogrešanega zrakoplova oziroma delovanje ob nesrečah zrakoplovov **manjšega obsega** glede na območje iskanja, potrebne sile v zraku in na zemlji ter število pogrešanih, izvaja policija v sodelovanju z javnimi reševalnimi službami in SV.

Občinski načrt je izdelan za zrakoplov v sili oziroma za nesrečo zrakoplova **večjega obsega**. Izvajanje tega načrta, se v skladu z načelom postopnosti, dopolnjuje k regijskemu oziroma državnemu načrtu.

Regijski načrt je izdelan za zrakoplov v sili oziroma za nesrečo zrakoplova **večjega obsega**, ki se zgodi na območju **ene regije** oziroma, če se iskanje pogrešanega zrakoplova izvaja na območju ene regije. Ob tej nesreči je v skladu z načelom postopnosti poleg regijskega načrta aktiviran tudi občinski načrt.

Državni načrt je izdelan za zrakoplov v sili oziroma za nesrečo zrakoplova **večjega obsega**, ki se zgodi na območju **dveh ali več regij** oziroma, če se iskanje pogrešanega zrakoplova izvaja na območju dveh ali več regij. V kolikor je zrakoplov v sili oziroma pride do nesreče zrakoplova na območju **ene regije**, vendar je obseg nesreče tako obsežen (npr. trk dveh zrakoplovov na mednarodnem letališču, kjer bo lahko udeleženo večje število ponesrečencev in mrtvih), da sile in sredstva na nivoju regije niso v celoti sposobne izvajati zaščite in reševanja, se aktivira državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova. V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova večjega obsega, so v skladu z načelom postopnosti, poleg državnega načrta aktivirana tudi občinski in regijski načrt.

ZRP ob nesrečah na mednarodnih letališčih za mednarodni promet znotraj letališke ograje izvajajo upravljavci teh letališč s svojimi silami oziroma na območju 3.000 m od letališke ograje. Za pomoč pri izvajanju ZRP mednarodna letališča zaprosijo pomoč preko ReCO.

Manjkajoče sile in sredstva postopno zagotavljajo organizacije, pristojne za ZRP. Ob nesrečah, ki presegajo možnosti ukrepanja razpoložljivih domačih sil za ZRP, lahko RS zaprosi druge države in mednarodne organizacije za pomoč v silah in sredstvih.

Z državnim načrtom zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova večjega obsega se urejajo le ukrepi in dejavnosti za ZRP ter zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje, ki so v državni pristojnosti.

2.2 Temeljna načela ZRP

ZRP se ob nesreči zrakoplova organizira v skladu z načeli, ki jih določa Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Ob nesreči zrakoplova se upoštevajo predvsem načelo pravice do varstva, načelo pomoči, načelo javnosti, načelo preventive, načelo odgovornosti in načelo postopnosti pri uporabi sil in sredstev.

3 KONCEPT ZRP ZRAKOPLOVA V SILI OZIROMA OB NESREČI ZRAKOPLOVA

3.1 Temeljne podmene načrta

Temeljne podmene načrta zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova so:

1. Varstvo pred posledicami zrakoplova v sili oziroma nesreče zrakoplova zagotavljajo v okviru svojih pristojnosti pristojna letališča, prevozniki, resorno ministrstvo, prebivalci kot posamezniki, prebivalci organizirani v prostovoljne reševalne sestave ter druge nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z ZRP, javne reševalne službe, podjetja, zavodi in druge organizacije, katerih dejavnost je pomembna za ZRP ter občine in državni organi skladno s svojimi pristojnostmi.
2. Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova izdela URSZR, MO v sodelovanju z ministrstvi, vladnimi službami in drugimi pristojnimi organi.
3. Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova je izdelan za primer:
 - **zrakoplova v sili (iskanje pogrešanega zrakoplova),** ko:
 - RS sprejme signal oddajnika signala na kraju nesreče ELT (Emergency Locator Transmitter),
 - zrakoplov ne prileti na namembni kraj,
 - zrakoplov javi težave in ni več dosegljiv,
 - zrakoplov izgine iz radarskega zaslona ali
 - zrakoplov z okvaro oziroma težavo, kar bi pomenilo problem za varen pristanek ali polet.
 - **nesreče zrakoplova.**
4. Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova je izdelan v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova večjega obsega, ki se zgodi na območju **dveh ali več regij** oziroma, če se iskanje pogrešanega zrakoplova izvaja na območju dveh ali več regij.
5. Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova obravnava zrakoplov v sili in nesrečo civilnega ali vojaškega zrakoplova.
6. Vsem udeležencem v nesreči zrakoplova morajo pristojni organi in službe zagotoviti takojšno in ustrezno pomoč.
7. V primeru zrakoplova v sili (iskanje pogrešanega zrakoplova) CORS obvesti Agencijo za civilno letalstvo (CAA), ki koordinira postopek iskanja pogrešanega zrakoplova.
8. V primeru zrakoplova v sili oziroma nesreče zrakoplova večjega obsega CORS obvesti Službo za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov (SPLNI) pri MZIP. Tudi v primeru zrakoplova v sili ali nesreče zrakoplova manjšega obsega CORS obvesti SPLNI.
9. V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči vojaškega oziroma tujega vojaškega zrakoplova, Slovenska vojska (SV) skupaj s policijo in pristojnim poveljnikom CZ izvaja aktivnosti iskanja in reševanja zrakoplova, kot je določeno v dodatku D – 707. Če je v nesreči zrakoplova udeležen vojaški zrakoplov tuje države, se izvajajo postopki reševanja skladno z veljavnimi predpisi ob sodelovanju države udeleženke.
10. Življenja prebivalcev so lahko ob nesreči zrakoplova ogrožena, če do nesreče pride na naseljenem območju ali če se zgodi nesreča zrakoplova, ki prevaža nevarno blago. Prebivalci prizadetih območij morajo biti o pričakovani nevarnosti, možnih posledicah, načrtih in ukrepih za zmanjšanje in odpravo posledic ter o ravnanju ob nesreči, pravočasno in objektivno obveščeni, še posebno, če okolju grozi večja nevarnost oziroma bi nesreča zrakoplova povzročil večjo materialno škodo na urbanem območju. Po prejemu obvestila o zrakoplovu v sili oziroma o nesreči zrakoplova se določi pristojno reševalno enoto, vodja intervencije pa zagotovi, da so nemudoma izvedeni vsi ukrepi za zmanjšanje števila žrtev in drugih posledic nesreče zrakoplova.
11. V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova je za operativno izvajanje nalog ZRP na kraju nesreče odgovoren vodja intervencije, ki so mu neposredno podrejene vse sile, ki sodelujejo pri izvajanju nalog na terenu. Vodja intervencije je na letališču lahko do ustanovitve **centra za obvladovanje izrednih situacij** vodja prometa, kasneje pa vodja izmene tehnično-gasilske oziroma gasilsko-reševalne službe letališča. Izven letališča je vodja intervencije predstavnik gasilcev najvišje kategorizirane enote širšega pomena, predstavnik pristojne postaje gorske reševalne službe, če se nesreča zrakoplova zgodi v gorskem svetu,

- vodja podvodne reševalne službe, če se nesreča zgodi na vodnih površinah ali druga pristojna oseba.
12. V primeru nesreče zrakoplova na letališču mora letališče zagotoviti potrebno tehnično opremo in sredstva za odstranitev zrakoplova oziroma njegovih ostankov in razbitin z vzletno-pristajalne steze ter manevrskih površin letališča. Letališče se ob nesreči zrakoplova, glede na razmere ali po potrebi, lahko zapre za zračni promet. Stroške reševanja zrakoplova ali odstranjevanje razbitin nosi lastnik zrakoplova.
 13. Ob nesreči zrakoplova verjetno ne bo potrebno zaprositi za pomoč sosednjih ali drugih države in mednarodne organizacije, razen posameznih ekspertnih skupin.

3.2 Zamisel izvedbe ZRP

- **Koncept odziva zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova**

Koncept odziva zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova je odvisen od pričakovanih posledic oziroma od posledic nesreče zrakoplova, človeških žrtev in materialne škode.

Akcijo iskanja in reševanja pogrešanega zrakoplova, v skladu z Zakonom o letalstvu in mednarodnimi predpisi, usklajuje CAA v sodelovanju s policijo, SV ter pristojnim poveljnikom CZ.

Zrakoplov v sili oziroma nesreča zrakoplova sta opredeljena kot:

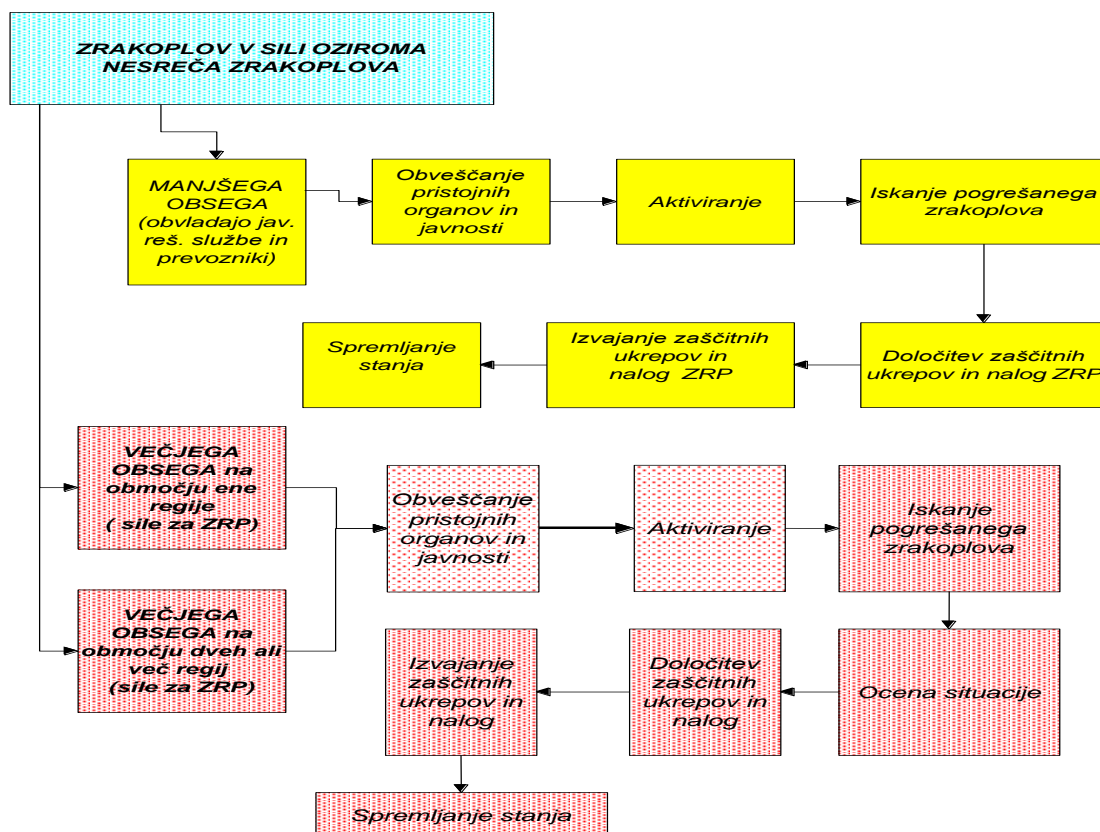
1. **nesreča manjšega obsega:**

- pri kateri je uničen zrakoplov z vzletno maso pod 5.700 kg ali je v njem umrlo ali se težje poškodovalo manj kot 12 oseb in okolju ne grozi večja nevarnost ali če gre za tak zrakoplov v sili in
- ki jo praviloma lahko obvladujejo javne reševalne službe, reševalne službe letališč, če se nesreča zgodi na enem izmed letališč in prevoznik in
- pri kateri iskanje pogrešanega zrakoplova oziroma delovanje ob nesrečah zrakoplovov manjšega obsega glede na območje iskanja, potrebne sile v zraku in na zemlji ter število pogrešanih, vodi policija v sodelovanju z javnimi reševalnimi službami ter po potrebi s SV in
- pri kateri se izvede obveščanje pristojnih organov in javnosti, iskanje pogrešanega zrakoplova, ocena stanja na terenu, vzpostavitev stanja pripravljenosti za ukrepanje ter aktiviranje sil za ZRP v omejenem obsegu, izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ter nadaljnje spremljanje dogodkov.

2. **nesreča večjega obsega, ki se zgodi na območju ene regije oziroma, če se iskanje pogrešanega zrakoplova izvaja na območju ene regije pri kateri:**

- je uničen zrakoplov z vzletno maso nad 5.700 kg ali je v njem umrlo ali se težje poškodovalo 12 in več oseb ali gre za tak zrakoplov v sili ali okolju grozi večja nevarnost zaradi:
 - nesreče zrakoplova na letališču ali
 - nesreča zrakoplova na naseljeno območje ali
 - nesreča zrakoplova, ki se zgodi na težko dostopnem terenu ali
 - nesreča zrakoplova na vodnih površinah ali
 - nesreča zrakoplova z nevarnim blagom,
- je potrebno za nadzor in obvladovanje takšne nesreče uporabiti poleg javnih reševalnih služb, služb letališča in prevoznika tudi druge sile in sredstva za ZRP,
- naloge iskanja pogrešanega zrakoplova, tudi v primeru, da gre za sum pogrešanega zrakoplova usmerja in usklajuje CAA, iskanje pogrešanih oseb pa v skladu z Zakonom o nalogah in pooblastilih policije, vodi policija v sodelovanju z regijskim poveljnikom CZ ter drugimi državnimi organi in organizacijami. V skladu z dodatkom D – 707 pri iskanju in reševanju sodeluje tudi SV. Takoj, ko je najden pogrešan zrakoplov, policija zavaruje kraj nesreče, delo in vodenje nalog zaščite, reševanja in pomoči pa prevzame in usklajuje **regijski poveljnik CZ**, v sodelovanju s pristojnimi reševalnimi in drugimi službami,

- izvede se obveščanje pristojnih organov in javnosti, iskanje pogrešanega zrakoplova, aktiviranje sil za ZRP na osnovi napovedi poteka nesreče in ocena situacije ter določitev zaščitnih ukrepov in nalog in
 - je v skladu z načelom postopnosti poleg regijskega načrta aktiviran tudi občinski načrt oziroma posamezni deli občinskega načrta.
3. nesreča večjega obsega, ki se zgodi na območju dveh ali več regij oziroma, če se iskanje pogrešanega zrakoplova izvaja na območju dveh ali več regij pri kateri:
- je uničen zrakoplov z vzletno maso nad 5.700 kg ali je v njem umrlo ali se težje poškodovalo 12 in več oseb ali gre za tak zrakoplov v sili ali okolju grozi večja nevarnost in
 - je za nadzor in obvladovanje takšne nesreče potrebno uporabiti poleg javnih reševalnih služb, služb letališča in prevoznika tudi druge sile in sredstva za ZRP in
 - naloge iskanja pogrešanega zrakoplova, tudi v primeru, da gre za sum pogrešanega zrakoplova usmerja in usklajuje CAA, iskanje pogrešanih oseb pa v skladu z Zakonom o nalogah in pooblastilih policije, vodi policija v sodelovanju s poveljnikom CZ RS ter drugimi državnimi organi in organizacijami. V skladu z dodatkom D - 707 pri iskanju in reševanju sodeluje tudi SV. Takoj, ko je najden zrakoplov, policija zavaruje kraj nesreče, delo in vodenje nalog zaščite, reševanja in pomoči pa prevzame in usklajuje **poveljnik CZ RS**, v sodelovanju z regijskimi poveljniki oziroma reševalnimi in drugimi službami,
 - se izvede obveščanje pristojnih organov in javnosti, iskanje pogrešanega zrakoplova, aktiviranje sil za ZRP na osnovi napovedi poteka nesreče in ocena situacije ter določitev zaščitnih ukrepov in nalog,
 - sta v skladu z načelom postopnosti poleg državnega načrta aktivirana še regijski in občinski načrt oziroma posamezni deli občinskega načrta.

Shema 1: Koncept odziva zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova

3.3 Uporaba načrta

Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova se aktivira v primeru zrakoplova v sili oziroma ko pride do nesreče zrakoplova večjega obsega:

- **na območju dveh ali več regij** oziroma
- **na območju ene regije**, če je obseg nesreče tako obsežen, da sile in sredstva na nivoju te regije niso v celoti sposobne izvajati zaščite, reševanja in pomoči.

V primeru, ko se aktivira državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova so, v skladu z načelom postopnosti, aktivirani tudi:

- ustrezen regijski načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova,
- ustrezen občinski načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova, če do nesreče pride na območju nadzorovane cone (CTR) letališč,
- posamezni deli občinskih načrtov zaščite in reševanja, če do nesreče pride izven nadzorovane cone (CTR) letališč in
- posamezni načrti organizacij, če se nesreča zgodi na območju mednarodnega ali mešanega letališča.

Odločitev o aktiviranju državnega načrta ob nesreči zrakoplova sprejme poveljnik CZ RS.

4 SILE, SREDSTVA IN VIRI ZA IZVAJANJE NAČRTA

4.1 Pregled organov in organizacij, ki lahko sodelujejo v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova večjega obsega

- **Državni organi:**
 - Vlada RS,
 - Ministrstvo za obrambo (MO – URSZR, IRSVNDN in SV),
 - Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ),
 - Ministrstvo za infrastrukturo in prostor (MZIP),
 - Ministrstvo za zdravje (MZ),
 - Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ),
 - Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO),
 - Ministrstvo za finance (MF),
 - Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ),
 - Ministrstvo za kulturo (MK),
 - Urad Vlade RS za komuniciranje (UKOM).
- **Sile za ZRP:**
- Organi vodenja CZ:
 - poveljnik CZ RS,
 - namestnik poveljnika CZ RS in
 - Štab CZ RS.
- Gasilske enote in enote ter službe društev in drugih nevladnih organizacij:
 - gasilske enote širšega pomena,
 - gorska reševalna služba,
 - jamarska reševalna služba,
 - enote reševalcev z reševalnimi psi,
 - podvodna reševalna služba in
 - poizvedovalna služba RKS.
- Enote in službe CZ:
 - državna enota za hitre reševalne intervencije,
 - enote za radiološko, kemično in biološko zaščito (RKB),
 - tehnično reševalne enote,
 - enote za prvo pomoč,
 - informacijski centri,
 - logistični centri in
 - službe za podporo.
- Enote, službe in centri za ZRP, ki jih organizirajo državni organi:
 - enota za identifikacijo oseb Medicinske fakultete,
 - policija z enoto policije za vodenje, sodelovanje in koordinacijo pri preiskavi letalske nesreče in drugimi zmogljivostmi,
 - ekološki laboratorij z mobilno enoto (ELME),
 - mobilna enota z ekološkim laboratorijem (MEL),
 - mobilna enota za meteorologijo in hidrologijo (MEMH),
 - mobilni center za obveščanje,
 - službe za pomoč pri odpravi posledic nesreč z nevarnimi snovmi,
 - služba za zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah ter za iskanje na morju,

- službe in ekipe za detekcijo in identifikacijo RKB in drugih virov ogrožanj ob nesrečah z nevarnimi snovmi, terorističnih pojavih in drugih nesrečah in
- Slovenska vojska z vojaškim letalstvom in drugimi zmogljivostmi.

Za pripravljenost, opremljenost in usposobljenost enot so zadolženi ustanovitelji. Obveznosti ustanoviteljev so opredeljene v merilih za organiziranje, usposabljanje in opremljanje in v pogodbah o sofinanciranju za ukrepanje ob nesrečah, za tiste, ki jih sklepajo.

- **Druge organizacije:**

- Agencija za civilno letalstvo (CAA),
- Javno podjetje KZPS, d.o.o.,
- Aerodrom Ljubljana, d.d.,
- Aerodrom Maribor, d.d., ,
- Aerodrom Portorož, d.o.o,
- SV, Letališče Cerklje ob Krki,
- letalski prevozniki in
- javna zdravstvena služba.

4.2 Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta

Materialno - tehnična sredstva se načrtujejo za:

- zaščitno in reševalno opremo ter orodje (sredstva za osebno in skupinsko zaščito, oprema, vozila ter tehnična in druga sredstva, ki jih potrebujejo strokovnjaki, reševalne enote, službe in reševalci) in
- materialna sredstva za ZRP iz državnih rezerv.

4.3 Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta

Finančna sredstva se načrtujejo za:

- stroške operativnega delovanja (povračila stroškov za aktivirane pripadnike CZ in druge sile ZRP),
- stroški usposabljanja enot in služb,
- materialne stroške (prevozne stroške, storitve,...) ter
- stroški dodatnega vzdrževanja in servisiranja uporabljene opreme.

5 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE

5.1 Opazovanje

Nadzor zračnega prostora RS, ki se izvaja neprekinjeno, zagotavlja pristojna enota SV, MO, vodenje in kontrolo zračnega prometa pa Javno podjetje KZPS d.o.o.

Kontrolo zračnega prometa na območju RS izvajajo pristojne službe Javnega podjetja KZPS d.o.o. in sicer:

- na območju mednarodnih letališč so zanj zadolžene Služba letališke kontrole zračnega prometa Brnik, Služba letališke kontrole zračnega prometa Maribor in Služba letališke kontrole zračnega prometa Portorož (LKZP),
- Služba letališke kontrole zračnega prometa Cerklje ob Krki (LKZP) in
- Služba območne kontrole zračnega prometa Ljubljana (OKZP), ki vodi in kontrolira zračni promet za ves ostali promet v kontroliranem delu zračnega prostora RS.

Pri izvajanju posameznih nalog nadzora zračnega prostora lahko sodelujejo, v skladu s skupnimi načrti na podlagi mednarodnih pogodb, tudi vojaški sistemi, službe in zrakoplovi zavezniških držav.

5.2 Obveščanje pristojnih organov in služb na državni ravni

Obveščanje pristojnih organov in služb na državni ravni velja za:

- **zrakoplov v sili in**
- **za nesrečo zrakoplova.**

Vsakdo, ki izve za zrakoplov v sili oziroma za nesrečo v slovenskem zračnem prostoru ali na slovenskem ozemlju:

- pristojna služba letališča,
- prevoznik ali
- posameznik, mora to takoj sporočiti v ReCO (112), Operativno komunikacijski center policijske uprave (OKC PU) (113) ali katerokoli službi LKZP oziroma OKZP. ReCO in OKC PU si medsebojno izmenjata informacijo o dogodku.

LKZP oziroma OKZP ob nesreči zrakoplova obvesti letališki center za koordinacijo reševanja ali operativnega vodjo gasilsko reševalne službe na letališču, določi kategorijo vpletenega/vpletenih zrakoplova/zrakoplovov in to informacijo nemudoma sporoči v CORS. V primeru zrakoplova v sili ali nesreče zrakoplova, ko mesto nesreče še ni znano pa še CAA. V kolikor CORS po drugih poteh prejme informacijo o tem, preveri verodostojnost obvestila in podatke o možnih vpletenih zrakoplovih pri OKZP (Javnem podjetju KZPS d.o.o). V primeru zrakoplova v sili ali nesreče zrakoplova, ko mesto nesreče še ni znano CORS informacijo posreduje v CAA, ReCO, Operativno komunikacijski center Generalne policijske uprave (OKC GPU) in združeni operativni center Slovenske vojske (ZOC). Na enak način obvešča tudi ob nesreči zrakoplova (manjšega ali večjega obsega), le da obvesti tudi SPLNI pri MZIP in ostale pristojne organe po seznamu.

Tudi ob nesreče zrakoplova manjšega obsega CORS obvesti SPLNI pri MZIP

V primeru zrakoplova v sili oziroma nesreče zrakoplova na območju letališča, letališki center za koordinacijo reševanja o nesreči najprej obvesti ReCO in druge letališke službe (navigacijske službe zračnega prometa, policijo, carinsko službo in inšpekcijske službe), ReCO pa posreduje informacijo v CORS.

V primeru, da prvo informacijo o zrakoplovu v sili oziroma o nesreči zrakoplova prejme prevoznik, jo posreduje v ReCO, ki nato preveri verodostojnost tega sporočila ter o nesreči obvesti CORS.

MZIP takoj, ko pridobi informacijo o nesreči zrakoplova, na kraj nesreče napoti svojega pooblaščenega predstavnika.

V primeru, da Javnega podjetje KZPS d.o.o. sprejme obvestilo o sproženem signal ELT, to sporočilo posreduje v CAA in CORS, ki nato obvešča v skladu s tem načrtom. Obveščanje se izvede po telefonu, takoj, ko je to mogoče, pa tudi na predpisanem obrazcu (D - 704) za obveščanje po faksu.

MZIP takoj, ko prejme informacijo o nesreči zrakoplova, na kraj nesreče napoti svojega pooblaščenega predstavnika.

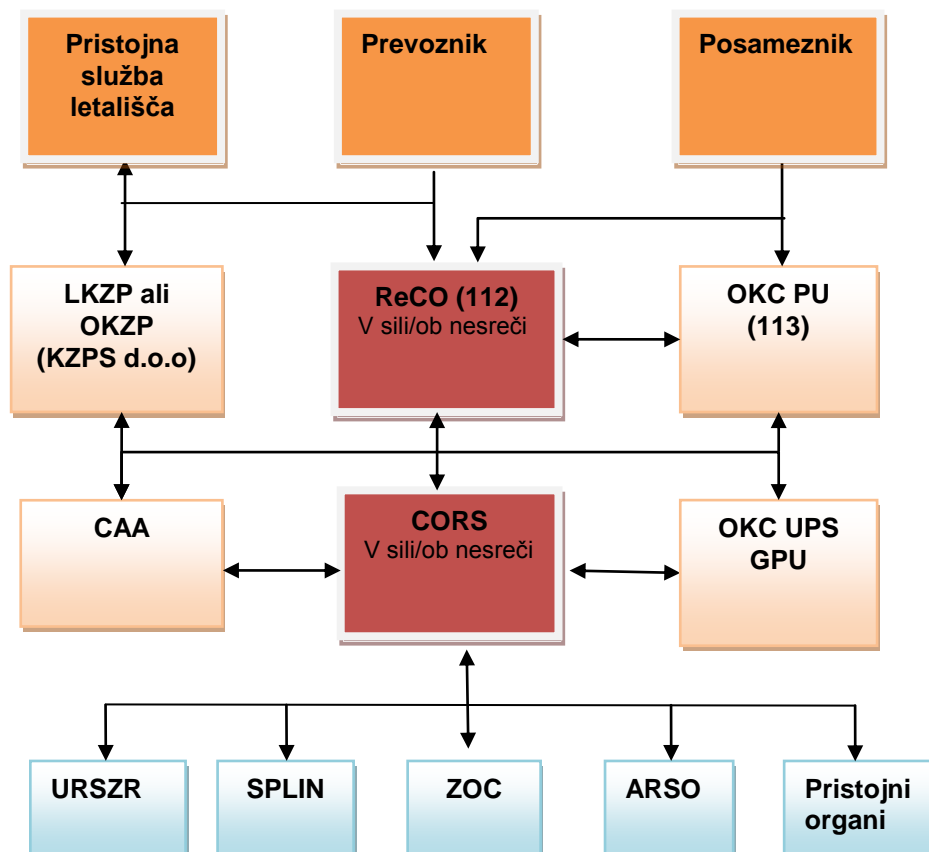
Urad za meteorologijo, ARSO, po obvestilu o nesreči zrakoplova, spremlja in napoveduje razvoj meteoroloških pojavov, opravlja analitične, prognostične in druge strokovne naloge ter o tem poroča v CORS. CORS nato o tem seznanja CAA, in OKZP (Javno podjetje KZPS d.o.o.).

V primeru **zrakoplova v sili** CORS obvesti:

- CAA,
- OKZP (Javno podjetje KZPS d.o.o.),
- Operativno komunikacijski center Uprave za policijske specialnosti Generalne policijske uprave (OKC UPS GPU),
- ReCO, na območju katerega je prišlo do nesreče, če le-ta že ni obvestil CORS,
- ZOC, SV,
- poveljnika CZ RS oziroma namestnika poveljnika CZ RS,
- generalnega direktorja URSZR in
- ARSO, MKO.

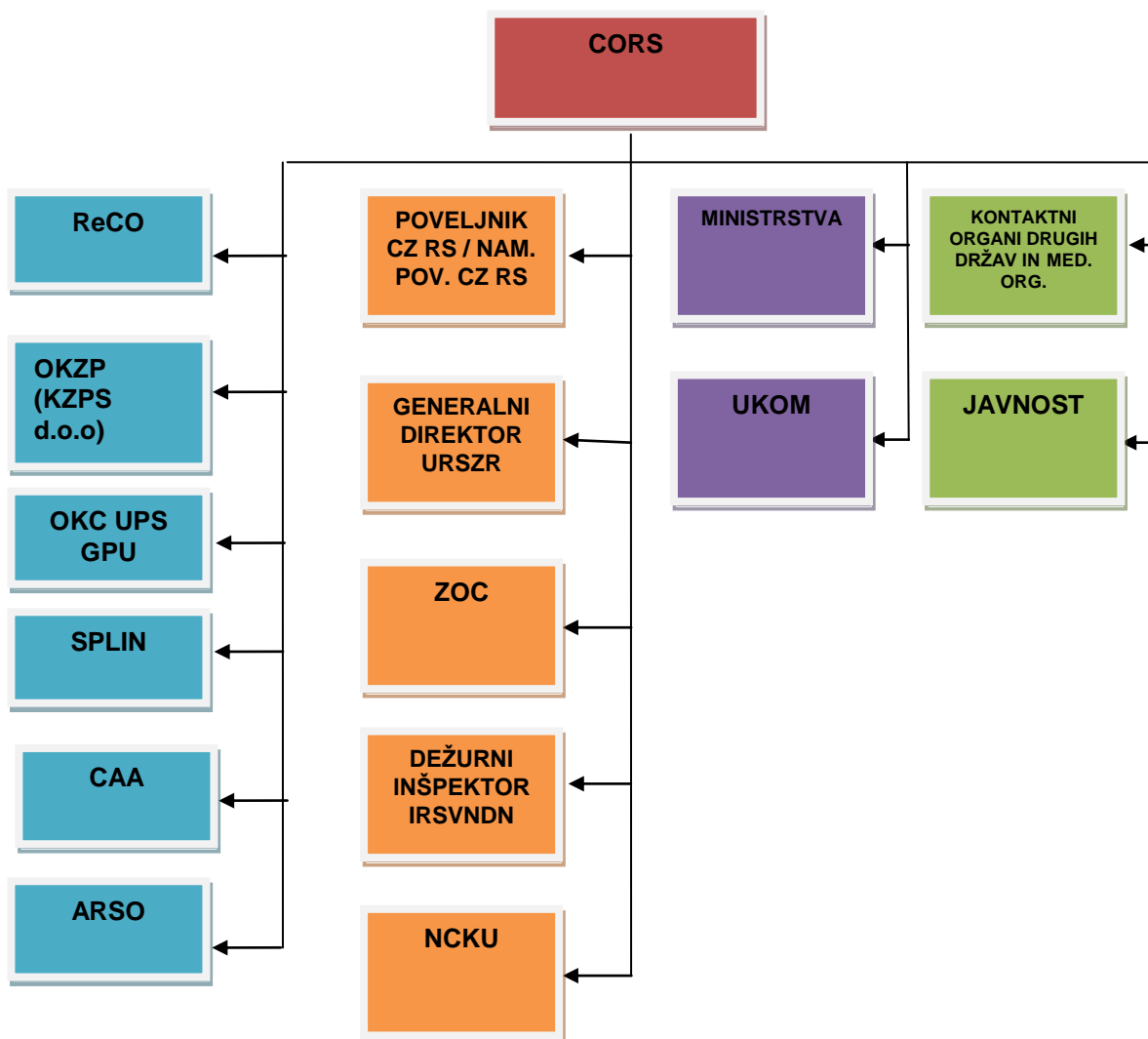
V primeru **nesreče zrakoplova**, večjega obsega, CORS obvesti:

- OKZP (Javno podjetje KZPS d.o.o.),
- Operativno komunikacijski center Uprave za policijske specialnosti Generalne policijske uprave (OKC UPS GPU),
- ReCO, na območju katerega je prišlo do nesreče, če le-ta že ni obvestil CORS,
- CAA,
- SPLNI, MZIP,
- ZOC SV,
- NCKU,
- poveljnika CZ RS oziroma namestnika poveljnika CZ RS,
- generalnega direktorja URSZR,
- kontaktne osebe v ministrstvih, ki imajo zadolžitve po državnem načrtu,
- ARSO, MKO,
- Urad Vlade RS za komuniciranje (UKOM),
- dežurnega inšpektorja Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (IRSVNDN),
- kontaktne organe drugih držav in mednarodnih organizacij,
- javnost (preko medijev).

Shema 2: Shema medsebojnega obveščanja pristojnih organov in služb na državni ravni zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova večjega obsega

CORS za obveščanje zrakoplova v sili in ob nesreči zrakoplova obvešča pristojne osebe po seznamu. Obvesti se le prvo določeno pristojno osebo oziroma prvo dosegljivo osebo na seznamu.

Shema 3: Shema obveščanja CORS zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova večjega obsega

Sprotno obveščanje vlade, ministrstev in drugih državnih organov ter služb, občin in drugih samoupravnih lokalnih skupnosti, organe vodenja ZRP ter javnost o nevarnostih, o stanju in razmerah ob nesreči, sprejetih ukrepih in poteku zaščite in reševanja, izvaja URSZR, ki s tem namenom v sodelovanju z ministrstvi, vladnimi službami in drugimi državnimi organi in nevladnimi organizacijami pripravlja:

- dnevne in izredne informativne biltene,
- in objavlja informacije na Teletekstu televizije Slovenija,
- in objavlja informacije na spletnih straneh URSZR in
- občasne širše pisne informacije.

5.3 Obveščanje javnosti

Obveščanje javnosti v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova obsega:

- obveščanje svojcev udeležencev nesreče in ogroženih prebivalcev na ogroženem naseljenem območju ter
- obveščanje širše javnosti, ki zajema obveščanje domače in tuje javnosti o poteku zaščitno-reševalnih dejavnosti.

- **Obveščanje svojcev udeležencev nesreče in ogroženih prebivalcev na ogroženem naseljenem območju**

Informacijski center, ki ga po potrebi ustanovi URSZR v sodelovanju s prevoznikom zrakoplova, CAA, po potrebi tudi z MZZ, zdravstveno službo, policijo, socialno službo, poizvedovalno službo RKS, duhovniki različnih verskih skupnosti, prevajalci in drugimi organi preko sredstev javnega obveščanja, v čim krajšem času po nesreči, objavi telefonsko številko, na kateri lahko svojci udeležencev nesreče in prebivalci na prizadetem območju dobijo informacije o posledicah nesreče. Informacijski center lahko organizirajo tudi regije in občine.

Če se ob nesreči zrakoplova ne ustanovi informacijski center, je za obveščanje svojcev udeležencev nesreče pristojni prevoznik zrakoplova. Za obveščanje ogroženih prebivalcev o nevarnosti in dajanjem napotkov za izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog na območju, kjer je prišlo do nesreče zrakoplova pa občina in pristojna izpostava URSZR. Informacije o tem posredujejo preko posebne objavljene telefonske številke, javnih medijev ali na druge, krajevno običajne načine, ki se določijo v občinskem načrtu, posameznih delih občinskega načrta in regijskem načrtu zaščite in reševanja. Za obveščanje javnosti o razmerah na letališču je pristojno letališče na katerem je prišlo do nesreče.

- **Obveščanje širše javnosti, ki zajema obveščanje domače in tuje javnosti o poteku zaščitno reševalne dejavnosti**

Za obveščanje širše domače in tuje javnosti v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova ter o izvajanju nalog ZRP iz državne pristojnosti so odgovorni Vlada RS, ministrstva in drugi državni organi v skladu s svojimi pristojnostmi.

Prvo obvestilo za javnost v primeru zrakoplova v sili ali ob nesreči zrakoplova, ko CAA koordinira akcijo iskanja zrakoplova oblikuje in v objavo posreduje CAA.

Po aktiviranju Štaba CZ RS sporočilo za javnost na podlagi osnutkov CAA oblikuje, dopolni in posreduje v objavo Štab CZRS. To nalogo opravlja predstavnik za odnose z javnostmi URSZR oziroma po potrebi predstavnik za odnose z javnostmi MO. Avtorji, ki objavijo sporočila za javnost, ga morajo posredovati v vednost CORS, pristojnemu ReCO, CAA in UKOM.

Po potrebi oziroma v primeru nesreče večjega obsega se v aktivnosti obveščanja javnosti vključi UKOM v skladu s svojimi pristojnostmi.

Tujno splošno javnost obvešča UKOM.

Obveščanje javnosti zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Uradni list RS, UPB1 št. 110/06) dolžni na zahtevo državnih organov ter javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujna sporočila v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi ter kulturne dediščine in okolja. V takih primerih so za takojšnje posredovanje sporočilo državnih organov za javnost pristojna:

- Televizija Slovenija - vsi programi,
- Radio Slovenija - vsi programi,
- Slovenska tiskovna agencija (STA) ter
- ostali elektronski mediji.

Obveščanje javnosti v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova lahko poteka tudi preko CORS preko dnevnih in izrednih informativnih biltenov, z obveščanjem preko RTV, časopisov, teleteksta, intraneta MORS in ZIR, interneta in drugih medijev ter prek družbenih omrežj.

V primeru zrakoplova v sili oziroma o nesreči zrakoplova javnost lahko seznanjajo tudi:

- vodje intervencij,
- pristojni poveljniki CZ,
- župani,
- predstojniki državnih organov,

- generalni direktor URSZR in
- druge pooblaščen osebe.

5.4 Obveščanje drugih držav in mednarodnih organizacij

URSZR, preko CORS, v skladu z mednarodnimi dvostranskimi in večstranskimi sporazumi o sodelovanju pri varstvu pred naravnimi in civilizacijskimi nesrečami, obvešča o zrakoplovu v sili oziroma o nesreči zrakoplova sosednje države Republiko Avstrijo, Republiko Hrvaško, Republiko Italijo in Republiko Madžarsko. Ostala ministrstva in organizacije obveščajo mednarodno javnost v skladu s svojimi obveznostmi.

V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova se obvešča tudi Center za spremljanje in obveščanje (EU - ERCC), Evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesreči – (NATO – EADRCC) ter po potrebi tudi Urad združenih narodov za koordinacijo človekoljubnih zadev (UN – OCHA).

MZZ o zrakoplovu v sili oziroma ob nesreči zrakoplova obvešča diplomatska predstavništva tujih držav v RS, če so pri tem udeleženi tudi tuji državljani in diplomatska predstavništva RS v tujini ter mednarodne človekoljubne organizacije.

CAA v primeru nesreče zrakoplova v najkrajšem času obvesti:

- državo registracije zrakoplova,
- državo operaterja,
- državo načrtovanja zrakoplova,
- državo proizvajalko zrakoplova in
- ICAO v primeru, ko je udeležen zrakoplov z vzletno maso večjo od 2.250 kg.

Sporočila, ki se jih posreduje drugim državam in mednarodnim organizacijam, morajo vsebovati podatke in biti pripravljena v obliki, določeni s predpis o letalstvu.

5.5 Alarmiranje

V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova, pri prevozu nevarnega blaga, ko pride do nenadzorovanega uhajanja teh snovi v okolje (nevarnost eksplozije ali požara) in v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova na naseljeno območje, ko je neposredno ogroženo življenje ali zdravje ljudi in živali, je treba takoj začeti z izvajanjem določenih zaščitnih ukrepov in nalog in prebivalstvo opozoriti na neposredno nevarnost z alarmiranjem, v skladu z Uredbo o organizaciji in delovanju sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja (Uradni list RS, št. 105/07).

CORS oziroma pristojni ReCO, ki izvajajo javno alarmiranje, praviloma istočasno posredujejo usmeritve oziroma opozorila in napotke ogroženemu prebivalstvu, s katerim seznanja ReCO ogroženo prebivalstvo takoj po izvedenem alarmiranju. Ogroženim prebivalcem se posredujejo podatki o:

- vzroku za uporabo alarmnega znaka,
- ogroženem območju,
- napotkih za osebno in vzajemno zaščito,
- napotkih za izvajanje zaščitnih ukrepov in
- napotkih za ravnanje prebivalcev ob nesreči zrakoplova .

Podatke pristojni ReCO pošlje po radiu, televiziji oziroma na drug predviden način.

Obveščanje sosednjih držav ob proženju alarmnega znaka v obmejnem pasu se izvaja preko CORS. CORS na osnovi obvestila o zrakoplovu v sili oziroma ob nesreči zrakoplova obvesti sosednji center za obveščanje v sosednji državi, ki nato obvešča pristojne centre za obveščanje na regijskem nivoju.

Podrobneje se postopek alarmiranja načrtuje v regijskih in občinskih načrtih zaščite in reševanja.

6 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV

6.1 Aktiviranje državnih organov vodenja CZ in njihovih strokovnih služb

Po prejetju obvestilu o zrakoplovu v sili oziroma o nesreči zrakoplova in po prvih poročilih s kraja nesreče, poveljnik CZ RS oziroma njegov namestnik presodi trenutne razmere. Na podlagi razsežnosti in posledic nesreče in zahtev po pomoči, sprejme odločitve o aktiviranju državnih organov CZ, pristojnih za operativno in strokovno vodenje ZRP.

Glede na oceno stanja in napovedi dogodkov poveljnik CZ RS lahko skliče oziroma aktivira organe CZ oziroma druge organe, ki podpirajo to vodenje:

- Štab CZ RS,
- namestnika poveljnika CZ RS,
- poveljnike CZ regij,
- URSZR,
- pristojna ministrstva in
- UKOM.

Poveljnik CZ RS spremlja razmere na kraju nesreče in odloča o nadaljnjih ukrepih in nalogah.

6.2 Aktiviranje državnih sil in sredstev za ZRP

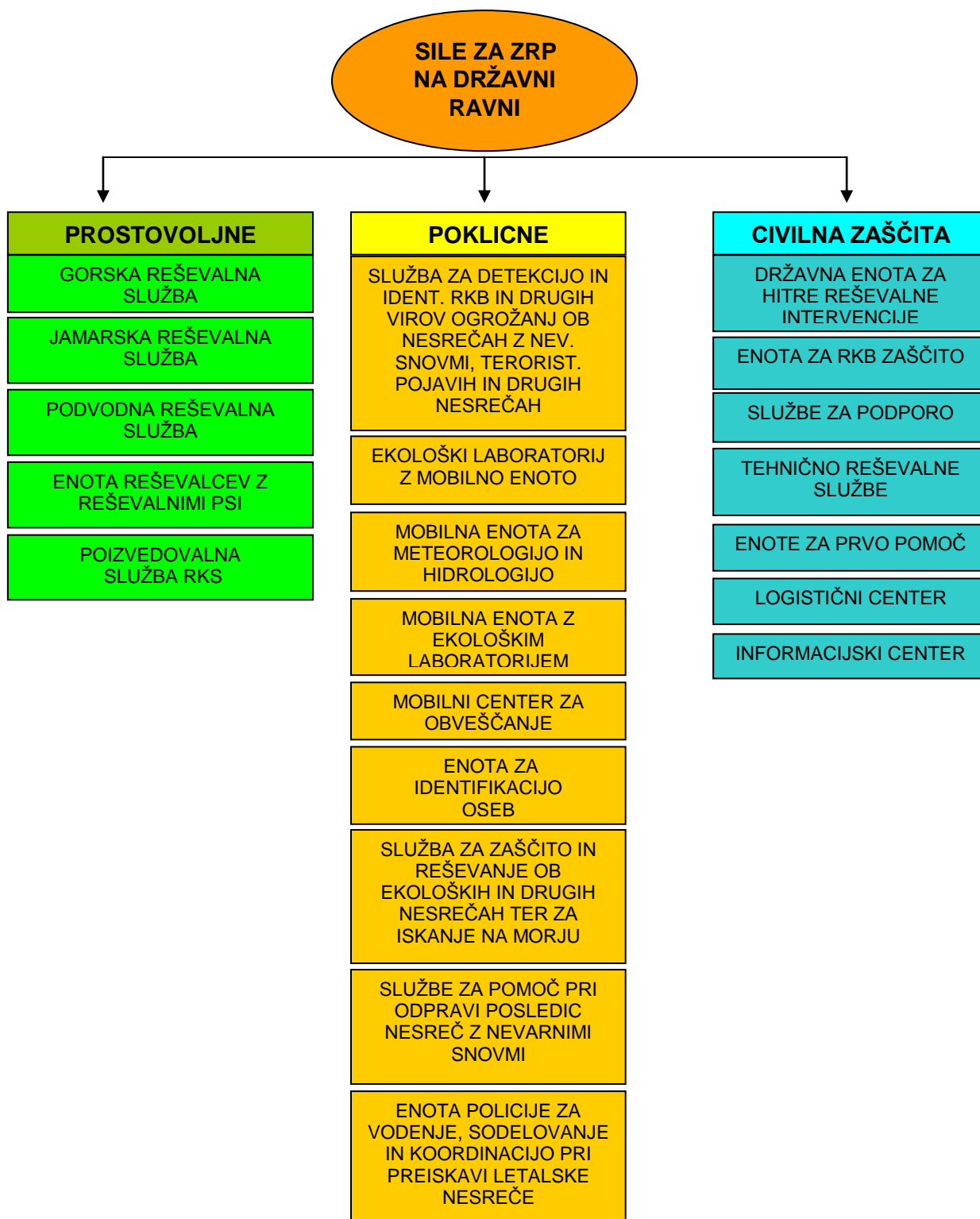
Enote, službe in druge operativne sestave sil za ZRP, ki so v državni pristojnosti, aktivira CORS na podlagi odločitve:

- Vlade RS,
- poveljnika CZ RS ali njegovega namestnika,
- generalnega direktorja URSZR ali njegovega namestnika ali
- poveljnika državne enote za hitre intervencije ali njegovega namestnika.

CORS, na podlagi zahtev pristojnih oseb, neposredno lahko aktivira ELME ter zavode in druge organizacije, ki so na podlagi pogodbe z URSZR pristojni za identifikacijo nevarnega blaga oziroma svetovanje pri izvajanju intervencij.

Aktiviranje enot, služb in drugih operativnih sestav sil za ZRP, v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki so v državni pristojnosti, za izvajanje nalog, ki jih vodi policija, kot so iskanje pogrešanih oseb, identifikacija oseb, iskanje pogrešanega zrakoplova in drugih podobnih nalog, lahko predlaga OKC GPU. Aktiviranje se izvrši na podlagi predhodnega soglasja zgoraj navedenih oseb razen, če ni s standardnim postopkom ukrepanja določeno drugače.

Predlog za aktiviranje in uporabo poveljstev enot ter drugih zmogljivosti SV lahko predlaga poveljnik CZ RS na predlog vodje intervencije. CORS zahtevo po odobritvi ministra za obrambo oziroma Vlade RS nato posreduje v ZOC, ki po ukazu poveljnika ZOC (skladno s pooblastilom načelnika GŠSV), izvede aktiviranje ustreznega poveljstva ali enote SV.

Shema 4: Pregled sil za ZRP, ki sodelujejo ob nesreči zrakoplova večjega obsega

Pripadnike CZ in druge državne sile za ZRP vpokliče pristojna izpostava URSZR. Izpostave urejajo tudi administrativne, logistične, tehnične zadeve v zvezi z nadomestili plač in povračili stroškov, ki jih imajo pripadniki pri opravljanju dolžnosti v CZ oziroma pri zaščiti in reševanju.

Državne sile za ZRP, ki odidejo na mesto nesreče zrakoplova, se zberejo na svojih zbirališčih in se po potrebi dodatno opremijo.

6.3 Zagotavljanje pomoči v materialnih in finančnih sredstvih

Poveljnik CZ RS na zahtevo vodij intervencijskih enot in služb presodi potrebe po materialnih in finančnih sredstvih. O uporabi materialnih sredstev iz državnih blagovnih rezerv za pomoč prizadetim ob nesreči zrakoplova odloča Vlada RS, na predlog poveljnika CZ RS ali njegovega namestnika. O uporabi sredstev iz rezerv za primer naravnih in drugih nesreč pa odloča poveljnik CZ RS ali njegov namestnik oziroma generalni direktor URSZR.

URSZR izda sklep o aktiviranju potrebnih materialnih in finančnih sredstev, uredi vse potrebno glede priprav ter prevoza na mesto nesreče in razporeditev sredstev in finančne pomoči. URSZR po končanem delu z zahtevanimi poročili spremlja porabo sredstev in finančne pomoči.

Materialna pomoč države ob nesreči zrakoplova bi obsegala:

- posredovanje pri zagotavljanju specialne opreme, ki je na mestu nesreče ni mogoče dobiti,
- pomoč v zaščitni in reševalni opremi ter
- pomoč v finančnih sredstvih.

6.4 Mednarodna pomoč

Za mednarodno pomoč lahko zaprosi Vlada RS, poveljnik CZ RS ali njegov namestnik, če z meddržavnim sporazumom ni drugače določeno. Prošnja za pomoč ob nesreči zrakoplova, ki se je zgodila na območju RS se lahko pošlje sosednjim in drugim državam ter mednarodnim organizacijam skladno z mednarodnimi sporazumi. Mednarodna pomoč usklajuje URSZR in lahko glede na potrebe obsega:

- storitve strokovnjakov, reševalnih enot in služb in
- zaščitno in reševalno opremo.

Posamezni strokovnjaki ter reševalne enote in službe ter materialna pomoč iz drugih držav se glede na odločitev poveljnika CZ RS zbira v praviloma regijskem logističnem centru pristojne izpostave URSZR, na območju katere je prišlo do nesreče zrakoplova. V teh centrih se neposredno zbira pomoč, ki bi prihajala v RS po cestah in železnici. Za sprejemanje pomoči, ki bi v RS prihajala z zrakoplovi, so določena Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališče Edvarda Rusjana Maribor in Letališče Cerklje ob Krki. Za sprejemanje in napotitev oziroma dostavo sredstev pomoči z zrakoplovi v ustrezne logistične centre ali neposredno na prizadeto območje so pristojne Izpostave URSZR Kranj, Maribor in Brežice.

7 UPRAVLJANJE IN VODENJE

7.1 Državni organi in njihove naloge

Vodenje sil za ZRP je urejeno z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06-UPB-1 in 97/10). Po tem zakonu se varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami organizira in izvaja kot enoten sistem na lokalni, regionalni in državni ravni.

Posamezni državni organi imajo v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova naslednje naloge:

• **Vlada RS**

- sprejme državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova,
- usmerja in usklajuje izvajanje ZRP v primeru zrakoplova v sili oziroma nesreče zrakoplova ter odpravlja posledice nesreče zrakoplova,
- ureja mednarodno pomoč,
- odloča o uporabi sredstev proračuna RS za pokrivanje stroškov zaščitnih in reševalnih akcij državnih sil in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

• **Poveljnik CZ RS oziroma namestnik poveljnika CZ RS:**

- aktivira državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova,
- oceni posledice zrakoplova v sili (iskanje zrakoplova) oziroma nesreče zrakoplova in potrebo po vključevanju državnih sil in sredstev za ZRP,
- operativno-strokovno vodi in usmerja ZRP v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova,
- skrbi za povezano in usklajeno delovanje vseh sil za ZRP iz državne pristojnosti,
- usklajuje operativne ukrepe in dejavnosti ministrstev in drugih državnih organov,
- operativno ureja pomoč drugih držav in mednarodnih organizacij v silah in sredstvih za ZRP,
- obvešča Vlado RS o posledicah in stanju zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova ter daje mnenja in predloge v zvezi z ZRP ter odpravljanjem posledic nesreče zrakoplova,
- pripravi končno poročilo zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova in ga predlaga v sprejem Vladi RS in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

• **Ministrstvo za obrambo:**

- imenuje Stalno komisijo za preiskovanje letalske nesreče, resnih incidentov in incidentov vojaških zrakoplovov SV.

a) **Uprava RS za zaščito in reševanje:**

- izdela državni načrt ZIR ob nesreči zrakoplova,
- v sodelovanju z drugimi ministrstvi izdela oceno ogroženosti in načrtuje ukrepe za preprečevanje ter zmanjšanje posledic nesreče,
- zagotavlja pogoje za delo poveljnika CZ RS in Štaba CZ RS,
- obvešča pristojne organe in ministrstva o nesreči zrakoplova,
- obvešča tuje države na podlagi sprejetih dvostranskih in večstranskih sporazumov oziroma drugih aktov,
- zagotavlja logistično podporo pri delovanju državnih sil ZRP,
- operativno ureja pomoč drugih držav in mednarodnih organizacij v silah in sredstvih za ZRP,

- opravlja upravne in strokovne naloge za ZRP iz svoje pristojnosti,
- zagotavlja delovanje komunikacijskega sistema za delovanje državnih sil za ZRP,
- zagotavlja informacijsko podporo organom vodenja na državni ravni,
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.
- po potrebi organizira informacijski center ob nesreči zrakoplova

b) Slovenska vojska:

- nadzira zračni prostor RS,
- kontrolira zračni promet vojaških zrakoplovov,
- sodeluje pri iskanju pogošanega zrakoplova,
- usklajuje akcijo iskanja in reševanja vojaškega zrakoplova,
- nudi podporo preiskovalcem Stalne komisije za preiskovanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov vojaških zrakoplovov,
- vojaška policija v sodelovanju s civilno policijo zavaruje območje letalske nesreče, resnega incidenta ali incidenta in območje razbitin ter sledi in predmetov iz vojaškega zrakoplova, ki je izven območja vojaških objektov. Izvaja varovanje po navodilih glavnega preiskovalca Stalne komisije MO do zaključka preiskave oziroma do pisnega sklepa o prenehanju varovanja, ki ga izda glavni preiskovalec,
- nudi pomoč pri reševanju ponesrečencev iz razbitin, skladno s svojimi pristojnostmi usklajuje sodelovanje enot SV pri izvajanju nalog ZRP ter zagotavlja uporabo materialnih sredstev SV za ZRP ter
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

- **Ministrstvo za notranje zadeve:**

- opravlja naloge na področjih javne varnosti in policije, upravnih notranjih zadev in migracij, javne uprave, sistemskega urejanja organiziranosti in delovanja javnega sektorja, upravnega poslovanja, elektronskega poslovanja javne uprave, dostopa do informacij javnega značaja, delovanja nevladnih organizacij, lokalne samouprave,
- analizira, nadzira in ocenjuje učinkovitost in primernost metod dela policije in služb MNZ,
- obvešča javnost o izvedenih nalogah s svojega delovnega področja in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti

a) Upravne enote:

- urejajo državljanska stanja – izdajajo javne listine,
- pripravljajo obvestilo za sredstva javnega obveščanja o načinu in možnostih za pridobitev ustrezne javne listine,
- predvidijo možnost prilagoditev delovnega in odpiralnega časa za nudenje upravnih storitev in
- opravljajo druge naloge iz svoje pristojnosti.

b) Policija:

- varuje življenje, osebno varnost in premoženje ljudi ter vzdržuje javni red na območju nesreče,
- v primeru nesreče zrakoplova obvešča ReCO,
- zavaruje območje nesreče zrakoplova in območje razbitin ter sledi in predmetov iz zrakoplova,
- preprečuje, odkriva in preiskuje kazniva dejanja in prekrške, odkriva in prijema storilce kaznivih dejanj in prekrškov, druge iskane osebe ter jih izroča pristojnim organom,
- sodeluje pri preiskovanju nesreče zrakoplova,
- nadzira in ureja promet v skladu s stanjem prometne infrastrukture in omogoča interveniranje silam za ZRP,
- zagotavlja iskanje pogošanega zrakoplova oziroma delovanje ob nesrečah zrakoplovov manjšega obsega, glede na območje iskanja, potrebne sile v zraku in na zemlji ter število pogošanih,

- sodeluje pri iskanju pogrešanega zrakoplova s svojimi zrakoplovi ter reševalnimi enotami in službami na zemlji, ne glede na obseg nesreče,
- sodeluje z vojaško policijo pri zavarovanju območja nesreče vojaškega zrakoplova SV in sicer zavarovanje izvaja do zaključka ogleda preiskovalnega organa,
- z letalsko policijsko enoto sodeluje pri opravljanju človekoljubnih, oskrbovalnih, izvidovalnih in drugih nalog, pomembnih za ZRP,
- varuje državno mejo in izvaja mejni nadzor ter policijske naloge v zvezi s tujci v skladu z razmerami,
- izvaja identifikacijo oseb,
- komunicira z drugimi organizacijskimi enotami ministrstva ter drugimi državnimi organi, zlasti še s centri za obveščanje,
- sodeluje s policijami tujih držav neposredno ali prek Interpola,
- obvešča MZZ o umrlih tujcih,
- po potrebi organizira mobilni operativno – komunikacijski center,
- obvešča javnost o izvedenih nalogah s svojega delovnega področja in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

c) Inšpektorat RS za notranje zadeve:

- na območju nesreče zrakoplova preverja opravljanje dejavnosti z orožjem, strelivom ter eksplozivi,
- na območju nesreče zrakoplova preverja izvajanje nalog varovanja oseb in premoženja podjetij za zasebno varovanje,
- sodeluje z ostalimi inšpektorati ter
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

• **Ministrstvo za zdravje:**

- zagotavlja ustrezno organizacijo in pogoje za neprekinjeno in učinkovito delo nujne medicinske pomoči ter bolnišnično oskrbo poškodovanih (sprejme usmeritve za delovanje ob množičnih nesrečah),
- ureja pogoje in način opravljanja mrliško pregledne službe in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

• **Agencija za civilno letalstvo (CAA):**

- usklajuje akcijo iskanja in reševanja pogrešanega zrakoplova za civilno letalstvo v skladu z mednarodnimi predpisi tako, da določi pogoje in način iskanja in reševanja zrakoplova ter izda navodila, ki jih je treba sprejeti v primeru, ko je zrakoplov pogrešan, je v nevarnosti, ali je prišlo do nesreče, ali ko letalskemu prometu grozi nevarnost
- na kraj nesreče takoj napoti pooblaščenega predstavnika, ki opravlja naloge vse do prihoda preiskovalnega organa MZIP,
- zagotovi nadaljnje varovanje območja nesreče zrakoplova, če to zahteva preiskovalni organ MZIP,
- potrjuje operativne priročnike in programe usposabljanja letalskih prevoznikov na področju prevoza nevarnega blaga,
- obvešča države in organizacije s seznama priloge št. 3 uredbe o preiskovanju letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

• **Kontrola zračnega prometa Slovenije d.o.o.:**

- na podlagi predvidenih dogodkov in možnih posledic nesreče zrakoplova določijo vrsto in obseg nesreče,

- izdaja zbornik zrakoplovnih informacij RS (AIP) in letalske informativne okrožnice (AIC), če so v njeni pristojnosti,
- ob nesreči zrakoplova na mednarodnem letališču izdaja sporočilo letalcem (NOTAM) o zaprtosti letališča, če je to potrebno,
- izvaja kontrolo zračnega prometa ter vzpostavlja prometni režim glede na razmere,
- v primeru zrakoplova v sili oziroma nesreče zrakoplova obvešča CORS in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

- **Ministrstvo za zunanje zadeve:**

- vzpostavi stike z vlado države, v kateri je registrirano v nesreči udeležen zrakoplov,
- obvešča tuja diplomatsko-konzularna predstavništva, pristojna za RS, o stanju in posledicah nesreči zrakoplova,
- sodeluje pri organizaciji obiskov oziroma ogledov tujih diplomatsko-konzularnih predstavnikov, predstavnikov mednarodnih organizacij ali državljanov pri ogledu prizadetih območij in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

- **Ministrstvo za finance:**

- določi prednosti pri uporabi sredstev proračuna RS,
- pripravi predlog ukrepov za zagotovitev oziroma prerazporeditev možnega obsega finančnih sredstev za odpravo posledic nesreče zrakoplova,
- izdelava oceno možnosti dodelitve dodatnih namenskih finančnih sredstev iz proračuna RS in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

- **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:**

- vzpostavi povezave s centri za socialno delo,
- ocenjuje, organizira in zagotavlja oblike in vrste pomoči ogroženim ter
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

- **Ministrstvo za kulturo:**

- zagotavlja podatke o kulturni dediščini in njeni ogroženosti,
- zagotavlja izdelavo ocene stanja in škode na kulturni dediščini na prizadetem območju,
- usmerja dejavnosti za zaščito in reševanje kulturne dediščine (koordinira izvedbo evakuacijskih in drugih interventnih ukrepov, koordinira pomoč in posredovanje delovne sile, transportnih in materialnih sredstev, ter druge potrebne ukrepe za zaščito in reševanje kulturne dediščine),
- sodeluje z drugimi dejavniki, pomembnimi za zaščito in varstvo kulturne dediščine ob naravnih in drugih nesrečah,
- zagotavlja pripravo načrta ukrepov za sanacijo škode na kulturni dediščini ter
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

- **Urad Vlade RS za komuniciranje:**

- koordinira pripravo skupnih sporočil za javnost,
- obvešča tujo splošno javnost,
- po potrebi organizira in vodi novinarsko središče,
- po potrebi pripravlja novinarske konference za domače in tuje novinarje,
- zagotavlja osnovni informacijski servis tujim novinarjem,
- spremlja in analizira poročanje domačih in tujih medijev ter pripravlja izbore prispevkov, objavljenih v domačih in tujih medijih (t.i. klipinge) in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

7.2 Operativno vodenje

Operativno strokovno vodenje sil za ZRP izvajajo poveljniki CZ ob pomoči štabov CZ, ki so njihovi svetovalni organi, vodje intervencije in vodje reševalnih enot.

Po obvestilu zrakoplova v sili oziroma o nesreči zrakoplova na mednarodnem letališču se najprej aktivirajo intervencijske enote pristojnega mednarodnega letališča. ter po potrebi še javne reševalne službe, ki pričnejo z izvajanjem ZRP. V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova je za operativno izvajanje nalog ZRP, na kraju nesreče, odgovoren vodja intervencije, ki so mu neposredno podrejene vse sile, ki sodelujejo pri izvajanju nalog na terenu. V kolikor vodja intervencije presodi, da navedene sile ne zadoščajo, lahko v skladu z načelom postopnosti zaprosi za pomoč poveljnika CZ občine, poveljnika CZ regije oziroma poveljnika CZ RS, ki organizira potrebno dodatno pomoč.

V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova je na **Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana** vodja prometa, do ustanovitve Centra za obvladovanje izrednih razmer, vodja zaščite in reševanja. Vodenje intervencije na terenu nato prevzame vodja izmene tehnično gasilske službe letališča, ki pozna delovanje vseh letaliških služb. Postopek reševanja ponesrečenega zrakoplova na letališču poteka v skladu z Načrtom zaščite in reševanja v primeru nesreče zrakoplova na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana.

Vodja izmene reševalno gasilske službe **Letališča Edvarda Rusjana Maribor** je vodja intervencije v primeru zrakoplova v sili oziroma nesreče zrakoplova na Letališču Edvarda Rusjana Maribor in sicer vse do prihoda vodje reševalno gasilske službe Letališča Edvarda Rusjana Maribor. V kolikor so aktivirane tudi enote iz regije oziroma države, imenuje vodjo intervencije, pristojni poveljnik CZ. Postopek reševanja ponesrečenega zrakoplova na letališču poteka v skladu z Načrtom zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova na Letališču Edvarda Rusjana Maribor.

V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova na mednarodnem **Letališču Portorož** vodi sprva aktivnosti zaščite in reševanja vodja intervencije gasilsko reševalne službe Aerodroma Portorož. V tem času so mu podrejene vse sile za zaščito in reševanje. Kasneje vodenje prevzame Center za obvladovanje izrednih situacij Aerodroma Portorož v katerem je direktor Aerodroma Portorož. Vodja intervencije gasilsko reševalne službe Aerodrom Portorož pa še vedno ostaja vodja intervencije. Postopek reševanja ponesrečenega zrakoplova na letališču poteka v skladu z Načrtom zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova na Letališču Portorož.

V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova na mešanem **Letališču Cerklje ob Krki**, vodja letenja letalske enote obvesti dežurnega letalske enote, ta pa obvesti dežurnega OC 15. PVL. Dežurni OC 15. PVL obvešča poveljnika 15. PVL, ZOC in Stalno komisijo za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov ter po potrebi vojaško policijo..

V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova **izven letališča** vodi aktivnosti ZRP poveljnik CZ RS, če se iskanje pogrešanega zrakoplova oziroma delovanje ob nesreči zrakoplova izvaja na območju dveh ali več regij. Poveljnik CZ RS izvaja posamezne naloge reševanja in določi vodjo intervencije, ki so mu neposredno podrejene vse sile, ki sodelujejo pri izvajanju reševanju nalog na terenu. Vodja intervencije izven letališča je predstavnik gasilcev najvišje kategorizirane enote širšega pomena, ki sodeluje pri reševanju ob nesreči zrakoplova. V primeru, da se nesreča zrakoplova zgodi v gorskem svetu, je vodja intervencije predstavnik pristojne postaje gorske reševalne službe ter vodja podvodne reševalne službe, če se nesreča zgodi na vodnih površinah ali druga pristojna oseba. Poveljnik CZ RS pri izvajanju ukrepov in nalog zaščite, reševanja in pomoči sodeluje s pristojnim regijskim in občinskim poveljnikom oziroma poveljnikom CZ pristojnega aerodroma. Poveljnik CZ RS aktivira štab CZ RS v operativni sestavi na sedežu URSZR, MO. Poveljnik CZ RS koordinira in usmerja aktivnosti, ko se aktivirajo državne sile in sredstva za ZRP in ko se v intervencijo vključijo gasilske in druge enote iz več regij, policija in SV.

Ob nesreči zrakoplova z nevarnim blagom ali ob nesreči zrakoplova na naseljeno območje poveljnik CZ občine samostojno ali v skladu z odločitvami regijskega poveljnika CZ oziroma poveljnika CZ RS, glede na posledice, odredi aktiviranje ustreznih organov in sil za ZRP.

Logistično podporo državnim silam za ZRP, ki obsega zagotavljanje zvez, opreme, materiala, prevoza, informacijske podpore, prehrane, zdravstvenega in drugega varstva, zagotavlja pristojni regijski štab CZ s službami za podporo, URSZR in njene izpostave.

• **Preiskovanje nesreče zrakoplova**

V primeru zrakoplova v sili oziroma nesreče zrakoplova večjega obsega CORS obvesti SPLNI pri MZIP, ki preiskuje letalske nesreče in resne incidente civilnih zrakoplovov. CORS o vsaki nesreči zrakoplova obvešča tudi ZOC. SV v primeru nesreče vojaškega ali tujega vojaškega zrakoplova prevzame izvajanje aktivnosti preiskovanja nesreče.

Območje nesreče civilnega zrakoplova in območje razbitin ter sledi in predmetov iz zrakoplova sprva zavarujejo policisti in sicer do zaključka njihovega ogleda oziroma do zaključka ogleda preiskovalnega organa MZIP. Policija o prvih izvedenih ukrepih obvešča preiskovalni organ in državnega tožilca. Po prenehanju varovanja s strani policistov se po potrebi, na zahtevo glavnega preiskovalnega preiskovalca MZIP, nadaljuje z varovanjem. Tako nadaljevanje varovanja zagotovi MZIP. Z varovanjem območja nesreče in območja razbitin ter sledi in predmetov se lahko preneha po izdaji pisnega sklepa glavnega preiskovalca.

Na območju nesreče oziroma na območju razbitin je dovoljen vstop le osebam, ki jim dovoli glavni preiskovalec MZIP. Ni pa dovoljeno se dotikati in premeščati razbitine, spreminjati območje nesreče, brisati ali spreminjati sledi nesreče zrakoplova, premeščati predmete ter drugo vsebino iz zrakoplova vse do konca varovanja območja nesreče oziroma območja razbitin.

Ker pride na kraj nesreče veliko število prvih posredovalcev (gasilci, reševalci, policisti in drugi), ki opravljajo svoje delo, je za kvalitetno preiskovanje nesreče potrebno zagotoviti čim bolj ohranjene sledi nesreče, ki bi jih prvi posredovalci zaradi narave svojega dela lahko nevede in nehote poškodovali ali celo uničili. Zato morajo prvi posredovalci upoštevati navodilo za zavarovanje sledov nesreče zrakoplova, s katerim jih seznanijo MNZ.

V primeru nesreče s smrtnim izidom ali hujšimi telesnimi poškodbami ali pri kateri nastane precejšna škoda na zrakoplovu ali lastnini, ki se ne prevaža na krovu, mora vodja zrakoplova ali lastnik oziroma uporabnik le-tega v najkrajšem možnem času obvestiti MZIP in mu predati pisno poročilo.

V primeru nesreče vojaškega zrakoplova ali tujega vojaškega zrakoplova vojaška policija v sodelovanju s civilno policijo zavaruje območje nesreče zrakoplova in območje razbitin ter sledi in predmete iz zrakoplova, ki je izven območja vojaških objektov. Vojaška policija izvaja varovanje po navodilih glavnega preiskovalca Stalne komisije MO vse do zaključka preiskave oziroma do pisnega sklepa o prenehanju varovanja, ki ga izda glavni preiskovalec.

7.3 Organizacija zvez

Pri prenosu podatkov in govornem komuniciranju se lahko uporablja vsa razpoložljiva telekomunikacijska in informacijska infrastruktura, ki temelji na različnih medsebojno povezanih omrežjih skladno z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ter Zakonom o telekomunikacijah. Prenos podatkov in komuniciranje med organi vodenja, reševalnimi službami in drugimi izvajalci zaščite, reševanja in pomoči poteka s pomočjo naslednjih storitev oziroma zvez:

- storitve:

- intranet zaščite in reševanja ter
- elektronska pošta;

- zveze:

- radijske zveze (ZA-RE, ZA-RE DMR in ZA-RE PLUS, TETRA),
- satelitske zveze za prenos podatkov mobilnih enot,
- paketni radio za prenos podatkov Zveze radioamaterjev Slovenije in druge zveze Zveze radioamaterjev Slovenije,
- sistem javne stacionarne telefonije,

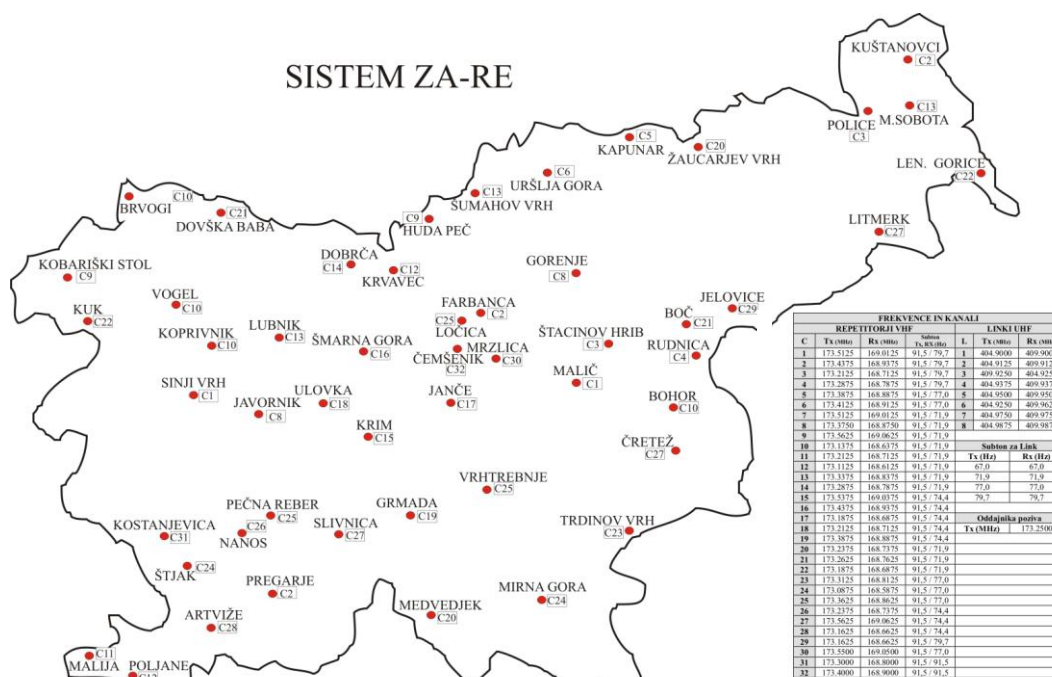
- mobilna telefonija,
- prenosne bazne postaje mobilne telefonije,
- internet,
- telefaks.

Sistem zvez ZA-RE

Pri neposrednem vodenju akcij zaščite, reševanja in pomoči se uporablja sistem radijskih zvez zaščite in reševanja (ZA-RE) ter sistem osebnega klica. Sistem zvez ZA-RE se obvezno uporablja pri operativnem vodenju intervencij in drugih zaščitnih ter reševalnih akcijah. Telekomunikacijska središča tega sistema so v centrih za obveščanje, prek katerih se zagotavlja povezovanje uporabnikov v javne in zasebne telekomunikacijske sisteme ter med centri za obveščanje.

Uporaba mobilnih repetitorskih postaj ZA-RE

Mobilne repetitorske postaje se uporabljajo za nadomestilo izpadlih repetitorskih postaj radijske mreže sistema zvez ZA-RE ali za izboljšanje delovanja omenjene mreže, če gre za lokacijo s slabšo pokritostjo z radijskim signalom ZA-RE ali potrebe po dodatnem repetitorju zaradi povečanega radijskega prometa oziroma zahteve zaradi organizacije prometa radijskih zvez ZA-RE ob nesreči.

Jan 2010

Pogodbeni vzdrževalec zvez sistema ZA-RE je IT 100, d.o.o.
Dežurni telefon: 24h/7dni: 041/ 66 88 99, e-mail: it-100@siol.net

Slika 3: Repetitorske postaje s kanali sistema ZA-RE

Podsistem osebnega klica

V sistemu zvez ZA-RE deluje tudi podsistem osebnega klica (pozivniki oziroma pagerji). Ta omogoča pošiljanje pisnih sporočil imetnikom sprejemnikov osebnega klica. Sporočila pošiljajo pristojni regijski centri za obveščanje. Oddajniško mrežo sestavlja 47 oddajnikov zgornje mreže in 69 digitalnih repetitorjev spodnje mreže. Če bi bilo nujno, bi bilo mogoče namestiti tudi mobilni digitalni repetitor.

8 UKREPI IN NALOGE ZRP

8.1 Ukrepi ZRP

Od zaščitnih ukrepov se v primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova izvajajo naslednji ukrepi:

- prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi,
- RKB zaščita,
- evakuacija,
- sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev in
- zaščita kulturne dediščine.

Podrobneje se zaščitni ukrepi ZRP razdelajo v regijskih in občinskih načrtih zaščite in reševanja oziroma v posameznih delih občinskih načrtov zaščite in reševanja, v kolikor občina ne izdeluje načrta v celoti.

• **Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi**

V primeru nesreče zrakoplova večjega obsega na gosto naseljenem območju, bi bilo potrebno rušenje neuporabnih objektov ter odstranjevanje ruševin, da se zmanjšajo škodljivi vplivi nesreče ter da se lažje omogoči izvajanje drugih ukrepov in nalog ZRP.

Med te ukrepe sodijo:

- določitev in ureditev lokacij za postavitve zasilnih prebivališč,
- določitev in ureditev lokacij odlagališč za začasno odlaganje ruševin in drugih materialov ter posebnih odpadkov,
- določitev in ureditev lokacij oziroma objektov za zbiranje in začasno skladiščenje nevarnih snovi iz gospodinjstev, industrijske in druge dejavnosti ter
- vzpostavitev komunikacij in določitev obhodnih poti.

• **Radiološka, kemična in biološka zaščita**

Ob nesreči zrakoplova obstaja nevarnost, da zaradi poškodbe zrakoplova, ki prevažata nevarno blago, lahko pride do nenadzorovanega uhajanja teh snovi v okolje. Zato je treba na celotnem prizadetem območju pooprstiti nadzor nad nevarnim blagom in ravnanje z njim.

Izvajanje ukrepov ZRP ob nesreči zrakoplova, pri kateri je prisotno nevarno blago lahko opravljajo gasilske enote širšega pomena.

Zahtevnejše terenske in laboratorijske preiskave ter analize izvaja, takoj po nesreči, pooblaščen ekološki laboratorij ELME iz Ljubljane ter MEEL pri Zavodu za zdravstveno varstvo Maribor. Analize, ki jih na terenu ni mogoče opravljati, izvajajo po potrebi pooblaščen organizacije, ki so opremljene z laboratoriji za najzahtevnejše kemične, biološke in radiološke preiskave.

Enote JRKBO SV v primeru nesreče zrakoplova lahko izvaja radiološko, biološko in kemijsko detekcijo in dekontaminacijo.

Po potrebi po nesreči celotno območje nesreče zrakoplova pregleda regijska enota za radiološko kemijsko izvidovanje oziroma državna enota za RKB dekontaminacijo. Naloge ekip, ki izvajajo RKB zaščitne ukrepe ob nesreči zrakoplova, ki je prevažalo nevarno blago, so:

- izvidovanje nevarnega blaga v okolju (detekcija, identifikacija, dozimetrija in enostavnejše analize),
- ugotavljanje in označevanje meja kontaminiranih območij,
- ugotavljanje prenehanja radiološke in kemijske nevarnosti,

- jemanje vzorcev za analize in preiskave,
- usmerjanje, usklajevanje in izvajanje zaščitnih ukrepov in
- izvajanje dekontaminacije ljudi in opreme.

Ob nesreči zrakoplova, ko so zaradi nevarnega blaga ogrožene podtalnica, kmetijske, gozdne in vodne površine, ReCO o tem dogodku obvestiti tudi pristojne inšpekcijske službe, ki jih sicer obvešča ob nesreči z nevarnim blagom.

Če pride do kontaminacije širšega območja kot verižna nesreča zrakoplova, se izvajajo zaščitni ukrepi v skladu z regijskim načrtom zaščite in reševanja ob nesreči z nevarnimi snovmi ali načrtom zaščite in reševanja ob jedrski nesreči.

• **Evakuacija**

Če bi ob nesreči zrakoplova prišlo do večjega požara oziroma do nenadzorovanega uhajanja nevarnega blaga v okolje in bi to ogrožalo življenje in zdravje ljudi in živali, bi bilo potrebno izvesti evakuacijo.

Evakuacijo prebivalcev iz ogroženega območja načrtujejo in izvajajo občine v občinskem načrtu, na podlagi podatkov, ki jih posredujejo prevozniki nevarnega blaga. Evakuacijo lahko odredi vlada, župan prizadete občine, v nujnih primerih pa tudi vodja intervencije.

Umik iz ogroženega območja lahko odredi vodja intervencije, če so neposredno ogrožena življenja ljudi zaradi požara, eksplozije ali druge nevarnosti in traja toliko časa, dokler nevarnost ni odpravljena.

• **Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev**

Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev izvaja država in občine tako, da zagotovijo zatočišče in nujno oskrbo prebivalcem, ki so zaradi nesreče zrakoplova ostali brez doma ter sredstev za preživljanje in ki se zaradi ogroženosti zadržujejo zunaj svojega prebivališča. Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev načrtujejo in izvajajo občine v občinskih načrtih.

• **Zaščita kulturne dediščine**

Nadzorovana cona (CTR) mednarodnega Letališča Portorož sega na območje krajinskega parka Sečoveljskih solin, ki vsebuje elemente kulturne dediščine. V primeru nesreče zrakoplova na območju krajinskega parka Sečoveljskih solin ali v primeru poškodbe katerekoli druge kulturne dediščine z območja RS, je potrebna čim hitrejša zaščita in nadaljnja preprečitev poškodb kulturne dediščine.

Zaščita kulturne dediščine obsega priprave in izvajanje ukrepov za zmanjšanje nevarnosti ter preprečevanje škodljivih vplivov nesreče zrakoplova na kulturno dediščino. Izvajajo jih strokovnjaki s področja varstva kulturne dediščine v sodelovanju z enotami CZ in drugimi silami za ZRP.

Kulturna dediščina se identificira na osnovi predhodno posredovanih podatkov o kulturni dediščini, ki jih pripravljajo strokovne javne službe. S podatki o kulturni dediščini in njeni ogroženosti morajo občine in enote CZ ter sile za ZRP predhodno razpolagati.

Ob nesreči zrakoplova, v kateri bi bila kulturna dediščina poškodovana, se izvajajo naslednje naloge:

- zbiranje in obdelava podatkov o poškodovani kulturni dediščini,
- odločanje o takojšnjih zaščitnih ukrepih,
- izvajanje takojšnjih varnostnih del (evakuacija, varovanje, ...),
- izdelava ocene škode na kulturni dediščini in

- izdelava programa sanacije in obnove nepremičnine kulturne dediščine, programa restavratorskih in konservatorskih posegov za sanacijo arhivskega in dokumentarnega gradiva, programa sanacije in restavracije premične kulturne dediščine.

8.2 Naloge ZRP

V primeru zrakoplova v sili oziroma ob nesreči zrakoplova se izvajajo naslednje naloge ZRP:

- iskanje pogrešanega zrakoplova in oseb,
- gašenje in reševanje ob požarih,
- prva pomoč in nujna medicinska pomoč,
- reševanje iz ruševin,
- reševanje na vodi in iz vode,
- pomoč ogroženim in prizadetim svojcem oziroma prebivalcem in
- zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje.

Podrobneje se naloge ZRP razdelajo v regijskih in občinskih načrtih zaščite in reševanja oziroma v posameznih delih občinskih načrtov zaščite in reševanja, v kolikor občina ne izdeluje načrta v celoti.

• **Iskanje pogrešanega zrakoplova in oseb (zrakoplov v sili)**

Javno podjetje KZPS d.o.o. in 16. CNKZP SV zagotavljata vse razpoložljive podatke, ki so pomembni za ugotovitev mesta nesreče in lahko pripomorejo pri izvedbi reševanja.

CAA v skladu s predpisi in mednarodnimi sporazumnimi akti usklajuje akcijo iskanja in reševanja pogrešanega civilnega zrakoplova medtem, ko SV, MO usklajuje akcijo iskanja in reševanja pogrešanega vojaškega zrakoplova oziroma tujega vojaškega zrakoplova. CAA določi pogoje in način iskanja in reševanja zrakoplova ter izda navodila, ki jih je treba sprejeti v primeru, ko je zrakoplov pogrešan, je v nevarnosti, je prišlo do nesreče ali ko letalskemu prometu grozi nevarnost. CAA določi naloge in odgovornosti med organizacijami in službami, ki sodelujejo v iskanju in reševanju, v skladu z zakonom o letalstvu in predpisi izdanimi na njegovi podlagi, s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ter v skladu z dodatkom D – 707.

Pri iskanju in reševanju pogrešanega zrakoplova sodelujejo policija, SV, sile za ZRP, Javno podjetje KZPS d.o.o., lastniki ali uporabniki zrakoplova ter osebe, ki opravljajo dolžnosti na krovu zrakoplova ali na letališčih ali drugih zmogljivostih za letalstvo. V primeru nesreče zrakoplova na morju se v iskanje vključi tudi Uprava RS za pomorstvo pri MZIP. Pri iskanju pogrešanega zrakoplova iz zraka lahko sodelujejo poleg zrakoplovov policije in SV tudi drugi domači in tuji zrakoplovi, katere, če je treba, kontrolorji zračnega prometa (Javno podjetje KZPS d.o.o.) usmerjajo na mesto nesreče. Pogrešan zrakoplov na tleh iščejo policijske enote ter druge sile za ZRP. Vsi udeleženci v akciji iskanja pogrešanega zrakoplova morajo imeti enotne Državne topografske karte RS 1:25.000.

Med silami ZRP, pri iskanju pogrešanega zrakoplova, lahko sodelujejo:

- gorska reševalna služba, ki išče in poižveduje za pogrešanimi v primeru nesreče zrakoplova v gorskem svetu,
- podvodna reševalna služba, ki išče pogrešane in rešuje ponesrečene ob nesreči zrakoplova na vodi in iz vode,
- enote reševalcev z reševalnimi psi, katerih naloga je iskanje in reševanje pogrešanih oseb ter nudenje pomoči preživelim,
- jamarska reševalna služba, ki lahko sodeluje pri zaščiti in reševanju tudi ob drugih nesrečah v skladu z organizacijo in sposobnostmi službe,
- poižvedovalna služba RK, ki poižveduje za izginulimi oziroma pogrešanimi osebami, prenaša družinska sporočila in navezuje stike s svojci, sodeluje pri združevanju družin, evakuacijah ter vodi registre razseljenih oseb in evakuirancev in
- prostovoljci (gasilci, lovci in drugi).

V skladu z načelom postopnosti uporabe sil za ZRP, delovanje ob iskanju ali nesrečah zrakoplovov večjega obsega usklajuje poveljnik CZ RS, če se iskanje izvaja na območju dveh ali

več regij. Glede na oceno posledice nesreče poveljnik CZ RS odloča o obsegu in vrsti vključenih sil za ZRP.

• **Prva pomoč in nujna medicinska pomoč**

Ranjenim in poškodovanim, ob nesreči zrakoplova na kraju nesreče, najprej pomagajo preživeli, očitvidci in pripadniki reševalnih služb, ki prvi prispejo na kraj nesreče. Če se nesreča zgodi izven letališča najprej pomagajo gasilci in druge ekipe sil za ZRP, ki prenesejo poškodovane do mesta za zdravstveno oskrbo (MZO), ki naj bo na območju, od koder je možen nadaljnji prevoz do zdravstvene oskrbe.

V okviru prve in nujne medicinske pomoči se v MZO izvajajo:

- najnujnejša zdravstvena oskrba in priprava preživelih za prevoz v zdravstvene ustanove,
- prva psihološka pomoč,
- registracija udeležencev v nesreči in identifikacija oseb ter
- komunikacije (povezava z informacijskim centrom).

Iz MZO se prevažajo ponesrečenci do posameznih splošnih in specialističnih bolnišnic oziroma po potrebi v druge zdravstvene ustanove.

Ob nesreči zrakoplova z večjim številom žrtev, se po potrebi poleg rednih služb MNZ, ki opravljajo identifikacijo oseb, aktivira tudi enota za identifikacijo oseb pri Inštitutu za sodno medicino pri Medicinski fakulteti.

• **Gašenje in reševanje ob požarih**

Naloge gašenja požarov in reševanja na zrakoplovu ali mednarodnem letališču, skladno z načrti zaščite in reševanja posameznega mednarodnega letališča, izvajajo:

- gasilske službe letališč, ki so usposobljene za gašenje in reševanje iz posameznih tipov zrakoplovov,
- gasilske enote širšega regijskega pomena in
- gasilske enote pristojnih gasilskih društev.

Gasilske enote sodelujejo pri različnih oblikah reševanja:

- izvajajo operativne naloge gasilstva (gašenje požarov in reševanje ob požarih in eksplozijah) in
- druge splošne reševalne naloge.

Po obvestilu o požaru ReCO alarmira pristojno gasilsko enoto. Organiziranje in vodenje gasilskih enot vodijo in usmerjajo vodje gasilskih intervencij. Za gašenje in reševanje na težko dostopnem terenu se lahko sile in sredstva za reševanje (reševalci, gasilci in druga intervencijska vozila) do kraja nesreče prepeljejo s helikopterji policije ali SV. Po opravljenih aktivnostih gasilske enote preventivno spremljajo stanje požarne ogroženosti.

Pri izvajanju naloge gašenje in reševanje ob požarih, kakor tudi pri ostalih zaščitnih ukrepih in nalogah, mora vodja intervencije sile za ZRP ob nesreči vojaškega zrakoplova opozoriti na možnost prevoza streliva in sprožitve katapultnega sedeža.

• **Reševanje iz ruševin**

Ob nesreči zrakoplova na težko dostopnem predelu ali ob nesreči zrakoplova na naseljeno območje se za iskanje ponesrečenih aktivirajo naslednje sile za ZRP:

- gorska reševalna služba,
- jamarska reševalna služba,
- podvodna reševalna služba,
- tehnično reševalne enote,
- enote reševalcev z reševalnimi psi,

- enoto za hitre reševalne intervencije in
- gasilske enote, ki opravljajo naloge širšega pomena.

Ob nesreči zrakoplova na težko dostopnem terenu se lahko za prevoz potrebne opreme za tehnično reševanje uporabijo helikopterji policije in SV.

Tehnično reševanje obsega:

- iskanje zasutih ljudi v ruševinah z geofoni in drugimi tehničnimi sredstvi oziroma psi za iskanje v ruševinah,
- reševanje ljudi in premoženja iz ogroženih in poškodovanih objektov in ruševin,
- odstranitev ovir na cestah, urejanju zasilnih poti in prehodov ter pomoč pri popravilu komunalne infrastrukture in odpravljanju drugih nujnih posledic ob nesreči zrakoplova ,
- urejanje lokacij za začasno nastanitev ogroženih prebivalcev in
- reševanje na vodi in iz vode.

Vodja intervencije organizira reševanje ponesrečenih iz poškodovanega zrakoplova, umik ranjenih, preživelih in mrtvih s kraja nesreče ter iskanje utopljenecv oziroma pogrešanih. Intervencija se zaključi, ko ni več neposredne nevarnosti za življenje in zdravje ljudi.

Delovanje organov, enot in služb ter drugih sil za ZRP v skladu z načelom postopnosti vodi, usmerja in usklajuje poveljnik CZ RS.

Pri izvajanju navedenih nalog je prepovedano:

- dotikati se in premikati razbitine, ruševine ter druge vsebine zrakoplova brez predhodnega dovoljenja komisije za preiskovanje nesreče zrakoplova in ustreznega dokumentiranja in
- spreminjati kraj nesreče in brisati sledi nesreče.

Gasilske enote sodelujejo pri različnih oblikah reševanja iz ruševin:

- reševanje ukleščenih in blokiranih potnikov,
- pomoč pri prenosu ponesrečencev s kraja nesreče in s težje dostopnih predelov,
- pomoč pri pripravi ponesrečenih za prevoz in
- druge splošne reševalne naloge.

• **Reševanje na vodi in iz vode**

Iskanje pogrešanih in reševanje ponesrečenih na vodi in iz vode ter sodelovanje pri opravljanju nujnih zaščitnih in drugih del zaradi preprečitve in ublažitve posledic nesreč izvajajo, skladno s predpisi in svojimi aktivnostmi, naslednje enote:

- podvodna reševalna služba, ki izvaja reševanje iz vode na območju celotne države, lahko pa opravlja tudi naloge ZRP za katere je potrebno tehnično potapljanje,
- gasilske enote,
- ekipe drugih nevladnih organizacij,
- Uprava RS za pomorstvo s koordinacijskim centrom za iskanje in reševanje na morju,
- Služba za varstvo obalnega morja z izvajalskimi organizacijami in
- CZ s tem, da se reševanje izvaja usklajeno med različnimi reševalnimi službami in enotami.

• **Pomoč ogroženim in prizadetim svojcem oziroma prebivalcem**

URSZR v sodelovanju s prevoznikom zrakoplova, CAA, po potrebi tudi z MZZ, zdravstveno službo, policijo, socialno službo, poizvedovalno službo RKS, duhovniki različnih verskih skupnosti, prevajalsko službo in drugimi organi po potrebi organizira informacijski center v primeru nesreče zrakoplova. Informacijski center lahko organizirajo tudi regije in občine.

Poleg tega, da objavi telefonsko številko, informacijski center posreduje tudi informacije o nesreči, daje napotke prebivalcem na prizadetem območju, zbira, obdeluje in posreduje podatke o mrtvih in poškodovanih, ki jih nato posreduje Štabu CZ RS, drugim pristojnim organom, organizacijam in službam ter, če je tako odločeno tudi svojcem žrtev in poškodovanim. Informacijski center nudi

tudi psihološko in duhovno pomoč prizadetim in svojcem žrtev, prevajalske storitve, pomoč pri oskrbi in nastanitvi nepoškodovanih in svojcev ter preživelim pri vzpostavitvi stikov s svojci.

Pomoč ogroženim in prizadetim svojcem oziroma prebivalcem nudijo različni strokovnjaki (psihologi, terapevti, duhovniki različnih verskih skupnosti, prevajalci in drugi). V ta namen se lahko vnaprej pripravijo zgibanke prve psihološke pomoči preživelim v nesreči z napotki, kako naj si pomagajo in kje lahko dobijo strokovno pomoč, če jo potrebujejo. V vse programe usposabljanja pripadnikov sil za ZRP morajo biti vključene vsebine prve psihološke pomoči.

- **Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje**

Osnovni pogoji za življenje bodo vzpostavljeni takrat, ko bodo izpolnjeni pogoji za preklic odrejenih zaščitnih ukrepov.

Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ob nesreči zrakoplova so :

- nujna zdravstvena oskrba ponesrečencev in odstranitev trupel ter drugih ljudi in živali na ogroženem območju,
- nastanitev in oskrba ogroženih prebivalcev s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi potrebščinami,
- zagotovitev nujnih prometnih povezav in
- zaščita kulturne dediščine.

Za izvajanje nalog na področju zagotavljanja osnovnih pogojev za življenje so zadolžene javne službe in gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije ter poveljnik CZ RS.

Sklep o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog sprejme poveljnik CZ RS.

9 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA

Osebna in vzajemna zaščita obsega vse ukrepe, ki jih preživeli potniki in ogroženi prebivalci izvajajo za preprečevanje in ublažitev posledic nesreče zrakoplova za njihovo zdravje in življenje ter varnost njihovega premoženja.

Z ukrepi, ki jih morajo izvesti potniki ob nesreči zrakoplova za zavarovanje svojih življenj in imetja (požar na zrakoplovu in podobno) je dolžan potnike seznaniti prevoznik.

Kadar je zaradi posledic nesreče zrakoplova ogroženo življenje ljudi in živali, skrbijo za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite občine v sodelovanju s prevoznikom. V svojih delih načrta predvidijo zaščitne in preventivne ukrepe ob nesreči zrakoplova ter v ta namen lahko organizirajo svetovalno službo.

10 RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV

10.1 Pomen pojmov

- **Javno letališče** je letališče, ki je namenjeno in odprto za zračni promet in javni zračni prevoz.
- **Kontroliran zračni prostor** je del zračnega prostora, določenih razsežnosti, v katerem je zagotovljena služba za vodenje zračnega prometa v obsegu, ki je opredeljen s klasifikacijo zračnega prostora.
- **Let zrakoplova** je gibanje zrakoplova od trenutka, ko se zrakoplov premakne z namenom vzleteti in do trenutka, ko se ustavi po pristanku.
- **Letalski prevoznik** pomeni podjetje za zračni prostor z veljavno operativno licenco.
- **Letališče** je določeno območje na kopnem ali v vodi (vključno z zgradbami, napeljavami in opremo), delno ali v celoti namenjeno za prihode in odhode zrakoplovov in za njihovo gibanje po tleh.
- **Nadzorovana cona letališča (CTR – Control Zone)** je določen kontroliran del zračnega prostora nad letališčem in okrog njega, namenjen varovanju letališkega prometa.
- **Zrakoplov v sili** je položaj zrakoplova, pri katerem so podane okoliščine, ki kažejo na to, da se je nesreča skoraj zgodila.
- **Mešano letališče** je vojaško letališče, na katerem je dovoljen tudi civilni zračni promet.
- **Nesreča** je po zakonu o letalstvu dogodek, povezan z obratovanjem zrakoplova, ki se zgodi tedaj, ko se ena ali več oseb oziroma stvari vkrca v zrakoplov, s katerim se namerava opraviti let, do tedaj, ko se opravi izkrcaje in zaradi katerega je
 - ena ali več oseb smrtno ponesrečenih ali težje poškodovanih oziroma so stvari močno poškodovane ali uničene, kot posledica nahajanja v zrakoplovu, ali neposrednega stika z delom zrakoplova vključno z deli, ki so se oddvojili, ali izpostavljenosti reaktivnemu pišu, razen, če so poškodbe posledica naravnih vzrokov, če gre za samopoškodbe ali če poškodbe povzročijo druge osebe, ali so poškodovani slepi potniki, ki se skrivajo zunaj območij, ki so običajno namenjena potnikom in posadki,
 - na zrakoplovu nastala poškodba ali napaka na strukturi, ki negativno vpliva na strukturno moč, delovanje ali letalne karakteristike zrakoplova in bi zahtevalo večje popravilo ali zamenjavo poškodovanega dela, razen okvare ali poškodbe motorja, ki je omenjena samo nanj, njegov pokrov ali dodatke, ali okvare propelerja, konca krila, antene, zračnice, zavor, aerodinamičnih prehodov, manjše zareze ali vbodne luknje na površini zrakoplova,
 - zrakoplov izgubljen ali popolnoma nedostopen.
- **Nesreča** je po zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami dogodek ali vrsta dogodkov, povzročenih po nenadzorovanih naravnih in drugih silah, ki prizadenejo oziroma ogrozijo življenje ali zdravje ljudi, živali ter premoženje, povzročijo škodo na kulturni dediščini in okolju v takšnem obsegu, da je za njihov nadzor in obvladovanje potrebno uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva, ker ukrepi rednih dejavnosti, sile in sredstva ne zadostujejo.
- **Vzletišče** je določena kopenska ali vodna površina, ki je v celoti ali deloma namenjen za pristajanje, vzletanje ali gibanje zrakoplovov samo določenih vrst in kategorij.
- **Zračna pot** je kontroliran zračni prostor ali njegov del v obliki tridimenzionalnega koridorja, opremljen z radio navigacijskimi napravami.
- **Zračni promet** je gibanje zrakoplovov po zraku (let) in po letališčih ter vzletiščih.
- **Zračni prostor** RS obsega zračni prostor nad kopnim ter obalnim morjem in notranjimi vodami, ki so pod suverenostjo RS. Zračne poti v Sloveniji so glede na razvrstitev zračnega prostora v RS razdeljene v razrede C, D, E in G. Razredi C, D in E predstavljajo nadzorovani zračni prostor, zračni prostor razreda G pa je sloj prostega letenja, v katerem ni organizirane službe kontrole letenja.
- **Zrakoplov** je vsaka naprava, ki se lahko obdrži v atmosferi zaradi reakcije zraka, razen reakcije zraka na zemeljsko površino.

10.2 Razlaga okrajšav

AIC	Airautical Information Circulars
AIP	Airautical Information Publication
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BZTR	Bataljon za zračni transport
CNKZP	Center za nadzor kontrole zračnega prometa
BNZP	Bataljon za nadzor zračnega prostora
CAA	Javna agencija za civilno letalstvo RS, skrajšano: Agencija za civilno letalstvo
CORS	Center za obveščanje Republike Slovenije
CTR	Control zone (nadzorovana cona)
CZ	Civilna zaščita
CZ RS	Civilna zaščita Republike Slovenije
E	East – vzhod
EADRCC	Evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah (Euroatlantic Disaster Response Coordination Centre)
ECAC	Evropska konferenca civilnega letalstva
ELME	Ekološki laboratorij z mobilno enoto
ELT	Emergency Local Transmitter
EMS	Evropska potresna lestvica
EU	Evropska unija
EU – MIC	Evropska unija - Center za spremljanje in obveščanje (Evropska unija – Monitoring and Information Centre)
EUROCONTROL	Evropska organizacija za varnost zračne plovbe
GIS Ujme	Geografsko informacijski sistem Ujme
GPU	Generalna policijska uprava
GRS	Gorska reševalna služba
GSM	Global System Mobile
IAMSAR	International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual
IATA	Mednarodna združenja letalskih prevoznikov (International Air Transport Association)
ICAO	Mednarodna organizacija civilnega letalstva (International civil Aviation Organization)
IFR	Instrument Flight Rules (pravila instrumentalnega letenja)
ILS	Sistem za instrumentalno pristajanje
IRSVNDN	Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
JAA	Skupnost letalskih organov
JV	Jugovzhod
Javno podjetje	Javno podjetje Kontrola zračnega prometa Slovenije d.o.o.
KZPS d.o.o.	
LEBA	Letalska baza
LKZP	Letališka kontrola zračnega prometa
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MK	Ministrstvo za kulturo
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MO	Ministrstvo za obrambo
MKO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
MZIP	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor
MZO	mesto za zdravstveno oskrbo
MZ	Ministrstvo za zdravje
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
N	North - sever
NATO	North Atlantic Treaty Organisation – Organizacija severnoatlantske pogodbe
NCKU	Nacionalni center za krizno upravljanje
NEK	Nuklearna elektrarna Krško

NMT	Nordic Mobile Telephony
NOE	notranja organizacijska enota
NOTAM	notice to airman – sporočilo letalcem
OC BRZOL	Operativni center Brigada zračne obrambe in letalstva
OKC UPS GPU	Operativni komunikacijski center Uprave policijske specialnosti Generalne policijske uprave
OKC PU	Operativno komunikacijski center policijske uprave
OKZP	Območna kontrola zračnega prometa
PS SV	Poveljstvo sil Slovenske vojske
PU	Policijska uprava
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Radiološka, kemična in biološka zaščita
RS	Republika Slovenija
RKS	Rdeči križ Slovenije
RTV	radio televizija
SPLNI	Sektor za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov
STA	Slovenska tiskovna agencija
SV	Slovenska vojska
SZ	severozahod
TV	Televizija
UN – OCHA	United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs – Urad združenih narodov za usklajevanje
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UTC	univerzalni svetovni čas, Univerzal time Coordinated
UKOM	Urad Vlade RS za komuniciranje
ZA-RE	Radijske zveze v sistemu zaščite in reševanja
ZOC	Združeni operativni center
ZIR	Zaščita in reševanje
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč

11 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

11.1 Skupne priloge

- P-1 Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite (RS/regije/občine)
- P-2 Podatki o dežurnih osebah na URSZR(RS)/ zaposlenih na izpostavi URSZR (regija)
- P-3 Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč (RS/regije/občine)
- P-4 Podatki o organih, službah in enotah CZ (RS/regije/občine)
- P-5 Seznam zbirališč sil za zaščito, reševanje in pomoč (RS/regije/občine)
- P-6 Pregled osebne in skupne opreme ter sredstev pripadnikov enot za zaščito, reševanje in pomoč (RS/regije/občine/podjetja)
- P-8 Pregled materialnih sredstev iz državnih rezerv za primer naravnih in drugih nesreč (RS/regije)
- P-9 Pregled materialnih sredstev iz državnih blagovnih rezerv za primer naravnih in drugih nesreč (RS)
- P-12 Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov (RS/regije)
- P-15 Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči (RS/regije)
- P-16 Pregled kontaktnih organov drugih držav in mednarodnih organizacij, dežel in županij sosednjih držav (RS)
- P-17 Seznam prejemnikov informativnega biltena (RS/regije)
- P-18 Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov (RS/regije/občine)
- P-19 Radijski imenik sistema zvez ZARE, ZARE+ (RS)
- P-20 Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce (RS/regije/občine)
- P-21 Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč (RS/regije/občine)
- P-24 Pregled enot, služb in drugih operativnih sestavov društev in drugih nevladnih organizacij, ki sodelujejo pri reševanju (RS/regije/občine)
- P-25 Pregled človekoljubnih organizacij (RS/regije/občine)
- P-30 Pregled stacionarnih virov tveganja zaradi nevarnih snovi (RS)
- P-31 Pregled kulturne dediščine (RS/regije/občine)
- P-32 Seznam članov komisije za ocenjevanje poškodovanosti objektov (RS)
- P-33 Seznam članov komisije za ocenjevanje škode (RS/regije)

11.2 Posebne priloge

- P - 700 Seznam letališč in vzletišč v RS (MZIP)
- P - 701 Pregled letališč in vzletišč po regijah URSZR v RS (izpostave URSZR)
- P - 702 Podatki o upravljavcih mednarodnih letališč v RS (letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Edvarda Rusjana Maribor, Portorož in Cerklje ob Krki)
- P - 703 Podatki o nadzorovanih conah (CTR) letališč v RS (MZIP)
- P - 704 Seznam letalskih prevoznikov v RS (MZIP)
- P - 705 Pregled enot pooblaščenega pristojnega letališča, ki sodelujejo pri reševanju (letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Edvarda Rusjana Maribor, Portorož in Cerklje ob Krki)

11.3 Skupni dodatki

- D - 1 Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta ZiR (URSZR)
- D - 2 Načrt URSZR za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ RS in Štaba CZ RS (URSZR)
- D - 3 Načrt organizacije in delovanja državnega/regijskega logističnega centra (URSZR)
- D - 4 Načrt zagotavljanja zvez (URSZR)
- D - 5 Navodilo za organiziranje in vodenje informacijskega centra (URSZR)
- D - 6 Navodilo za izvajanje psihološke pomoči (URSZR)
- D - 7 Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči (URSZR)
- D - 14 Vzorec odredbe o aktiviranju sil in sredstev za ZRP (URSZR)
- D - 15 Vzorec delovnega naloga (URSZR)
- D - 17 Vzorec prošnje za mednarodno pomoč (URSZR)
- D - 19 Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči (URSZR)
- D - 20 Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP (URSZR)
- D - 22 Načrt dejavnosti (CORS, MZ, MNZ, SV, CAA, MZZ, MF, MKO, MDDSZ, MK in UKOM)

11.4 Posebni dodatki

- D - 700 Karte zračnih poti (Javno podjetje KZPS d.o.o.)
- D - 701 Razvrstitev zrakoplovov (MZIP)
- D - 704 Obrazec za obveščanje CORS/ReCO o zrakoplovu v sili oziroma o nesreči zrakoplova (URSZR)
- D - 705 Načrt dejavnosti Javnega podjetja KZPS d.o.o. (Javno podjetje KZPS d.o.o.)
- D - 706 Navodilo prvim posredovalcem za zavarovanje sledov nesreče zrakoplova (MNZ)
- D - 707 Navodilo za iskanje in reševanje zrakoplova (civilnega, vojaškega ali tujega vojaškega) z določitvijo nalog in odgovornosti med organizacijami in službami, ki sodelujejo pri iskanju in reševanju zrakoplova (CAA)